

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Vojtěch Štáška

**Zvláštní druhy podílů ve společnosti s ručením
omezeným založené za účelem realizace
inovativního projektu**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: prof. JUDr. Stanislava Černá, CSc.

Katedra: Katedra obchodního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 11. 5. 2023

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 126647 znaků včetně mezer.

Vojtěch Šťástka

V Praze dne 11. 5. 2023

Rád bych tímto poděkoval prof. JUDr. Stanislavě Černé, CSc., za odbornou podporu a vedení mé diplomové práce a také mé rodině, že mi byla při studiu oporou.

Obsah

Úvod.....	6
1. Právní vymezení společnosti s ručením omezeným	8
2. Právní vymezení podílu ve společnosti s ručením omezeným a jeho druhů	9
2.1. Obecné právní vymezení podílu	9
2.2. Vymezení obsahu podílu	10
2.3. Základní vymezení druhů podílů	12
2.4. Dělení práv dle jejich odlučitelnosti	13
3. Realizace inovativních projektů – startup	16
3.1. Vývoj startupů	16
3.2. Význam startupů.....	17
3.3. Financování startupů.....	17
4. Historický vývoj právní úpravy druhů podílů ve společnosti s ručením omezeným.....	19
4.1. Období před rokem 2014	19
4.2. Období mezi lety 2014 až 2021	20
4.3. Období od roku 2021	21
5. Evropská úprava.....	22
5.1. EU Startup Nation Standard	22
5.2. Evropské právo obchodních společností	23
6. Limity modifikace práv spojených s podíly.....	26
6.1. Obecné limity	26
6.2. Právo účastnit se valné hromady	28
6.3. Právo na informace	29
6.4. Hlasovací právo	29
6.5. Právo na podíl na zisku a na jiných vlastních zdrojích.....	30
6.6. Právo na podíl na likvidačním zůstatku.....	30
6.7. Shrnutí limitů modifikace práv spojených s podíly.....	31
7. Možnosti tvorby dalších druhů podílů vhodných pro společnosti podnikající v oblasti moderních technologií.....	32
7.1. Zásady tvorby druhů podílů.....	32
7.2. Omezení převoditelnosti podílu.....	34
7.3. Vkladová povinnost.....	35
8. Nejčastější úpravy podílů společností s ručením omezeným podnikajících v oblasti moderních technologií.....	38
8.1. Cíle a motivy investora.....	38
8.2. Cíle a motivy zakladatele	40
8.3. Motivace zaměstnanců startupu.....	41

8.4.	Modifikace druhů podílů v praxi	42
8.5.	Souhrn osmé kapitoly	49
9.	Návrhy de lege ferenda	50
9.1.	Další judikatura týkající se druhů podílů.....	50
9.2.	Návrhy de lege ferenda.....	51
10.	Shrnutí hlavních poznatků.....	54
10.1.	Způsoby modifikace podílů	54
10.2.	Limity modifikace podílů	54
10.3.	Nejčastější modifikace podílů ve startupech.....	54
10.4.	Výkladová a aplikační úskalí a jejich možné řešení	55
Závěr.....		56
Seznam zkratk		59
Seznam použitých zdrojů		61
Abstrakt		66
Abstract		67

Úvod

Tématem této diplomové práce je problematika zvláštních druhů podílů ve společnosti s ručením omezeným (dále také jen „s. r. o.“ nebo „společnost“) založené za účelem realizace inovativního projektu (dále také jen „startup“). V rámci tématu se budu zabývat zejména tím, jakým způsobem a do jaké míry je možné modifikovat, přidávat a odebírat jednotlivá práva a povinnosti spojené s podílem v s. r. o. a jaké úpravy zakládají zvláštní druh podílu. Specifikem této diplomové práce je zaměření na modifikaci podílů ve startupech, a to z pohledu vhodnosti pro zakladatele těchto projektů, investory do těchto projektů investujících a dalších osob v této oblasti působících.

Cílem této diplomové práce je analyzovat, popsat a zhodnotit, jaké možnosti modifikace druhů podílů v s. r. o. se společníkům startupu nabízí, které jsou pro jednotlivé strany vhodné a jaké jsou nejčastěji využívány v praxi. Součástí cíle je také poukázat na možná výkladová a aplikační úskalí v rámci této problematiky (včetně analýzy aktuální judikatury) a navrhnout možnosti jejich řešení. K vypracování budou použity metody výběrové literární rešerše a metody komparace,¹ abstrakce, analýzy, dedukce, syntézy a deskripce. K výkladu právního textu bude použita metoda logická, historická, teologická a komparativní.

Tato diplomová práce má čtyři hlavní teze. První teze se věnuje otázce, jakým způsobem lze modifikovat (omezit či rozšířit) práva spojená s podíly ve společnosti s ručením omezeným založené za účelem realizace inovativního projektu. Zda je vůbec možné (případně jakým způsobem) modifikovat jednotlivá práva, jestli je možné je zcela odebrat či přidávat práva úplně nová. S tím se pojí určení změn, které zakládají zvláštní druh podílu a které nikoliv.

Druhá teze se týká otázky, jaké jsou limity modifikace zákonem předpokládaných práv a povinností spojených s podíly ve společnosti s ručením omezeným založených za účelem realizace inovativního projektu. Součástí bude zkoumání obecných limitů a také omezení týkající se jednotlivých práv.

Třetí teze se zabývá otázkou, jaké jsou v praxi nejčastější úpravy druhů podílů ve společnostech s ručením omezeným založených za účelem realizace inovativního projektu.

Čtvrtá teze se týká otázky, jaká jsou ve vztahu k druhům podílů ve společnosti s ručením omezeným založené za účelem realizace inovativního projektu aktuální výkladová a aplikační úskalí a jejich možné řešení.

¹ Zejména české a zahraniční právní úpravy.

Součástí diplomové práce je též zkoumání toho, jakým způsobem je dané téma řešeno na úrovni Evropské unie, jak k němu přistupují české soudy, závěrem též nastínění možných řešení de lege ferenda a shrnutí závěrů z diplomové práce vyplývajících.

1. Právní vymezení společnosti s ručením omezeným

Společnost s ručením omezeným je definována zákonem č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních korporacích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZOK“), zejména § 132 ZOK, který stanoví, že *za dluhy společnosti s ručením omezeným ručí její společníci společně a nerozdílně, a to do výše nesplaceného vkladu dle stavu zapsaném v obchodním rejstříku v době vyzvání věřitele společnosti k plnění*. Právě úprava ručení společníků je tím hlavním znakem, který s. r. o. odlišuje od ostatních obchodních korporací. Dalšími znaky jsou povinnost vytvoření základního kapitálu (§ 142 odst. 1 ZOK) a s tím související vkladová povinnost společníků (§ 150 odst. 1 ZOK). Sdílenými základními znaky s ostatními obchodními korporacemi jsou též právní subjektivita společnosti a majetková oddělenost od společníků společnosti.²

Společnost s ručením omezeným nese jak prvky kapitálových společností, tak i osobních společností. Je tedy takovým hybridem mezi osobními a kapitálovými společnostmi, přičemž zpravidla převažuje ten kapitálový.

Mezi osobní prvky patří osobní ručení společníků (leč velmi omezené; § 132 odst. 1 ZOK), omezení převoditelnosti podílů na třetí osoby (které však lze povolit ve společenské smlouvě; § 208 odst. 1 ZOK) a možnost limitace přechodu podílů (§ 42 odst. 1 ZOK).³

Mezi kapitálové prvky patří již zmíněné povinnosti tvorby základního kapitálu a vnesení vkladu, dále pak organizační struktura vedení společnosti tvořeného jedním či více jednatelem, kteří mohou být odlišní od společníků (§ 44 odst. 5 ZOK), a zásadní převoditelnost podílu (§ 207 odst. 1 ZOK).⁴ Společnost s ručením omezeným je založena uzavřením společenské smlouvy mezi zakladateli (§ 8 odst. 1 ZOK), tedy budoucími společníky, popřípadě podepsáním zakladatelské listiny, pokud je společnost zakládána jen jedním zakladatelem (§ 8 odst. 2 ZOK). Součástí společenské smlouvy je vždy, mimo jiné náležitosti, označení podílů a jejich druhů.

² ČERNÁ, Stanislava; ŠTENGLOVÁ, Ivana; PELIKÁNOVÁ, Irena. *Právo obchodních korporací*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2021, s. 317.

³ ŠTENGLOVÁ, Ivana. Kapitola II. Pojem a právní povaha společnosti s ručením omezeným. In: BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava, ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Společnost s ručením omezeným*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 7.

⁴ ČERNÁ, ŠTENGLOVÁ, PELIKÁNOVÁ, op. cit. pozn. 2, s. 317–318.

2. Právní vymezení podílu ve společnosti s ručením omezeným a jeho druhů

Před samotným zkoumáním jednotlivých otázek týkajících se modifikace práv a povinností spojených s podílem ve společnosti s ručením omezeným je třeba podíl jako takový nejdříve právně vymežit a rovněž popsat jeho specifické druhy.

2.1. Obecné právní vymezení podílu

Základní vodítko k určení definice podílu ve společnosti s ručením omezením lze nalézt v § 31 ZOK, který stanoví, že *podíl představuje účast společníka v obchodní korporaci a práva a povinnosti z této účasti plynoucí*. Podíl je tím, co spojuje společníka s obchodní korporací i s jejími ostatními společníky.⁵ Jedná se tedy o účast společníka ve společnosti s ručením omezeným, jakožto v obchodní korporaci (§ 1 odstavec 1 ZOK), respektive v obchodní společnosti (§ 1 odstavec 2 ZOK). Rozsah účasti společníka je vyjádřen poměrem vkladu daného společníka (§ 15 odstavec 1 ZOK) k základnímu kapitálu společnosti s ručením omezeným, tedy souhrnu vkladů všech společníků (§ 30 ZOK). Samotné určení tohoto poměru je pak zpravidla vyjádřeno zlomkem či procentem⁶ a je zapisováno do obchodního rejstříku (§ 48 odst. 1 písm. j zákon č. 304/2013 Sb., zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „ZVR“). Způsob určení velikosti podílu je ze zákona dispozitivní, zákonodárce tedy ponechal společníkům značný prostor pro individualizaci.⁷

Podíl je dále definován jakožto věc movitá nehmotná (§ 489 zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „OZ“).⁸ Podíl může být však inkorporován do cenného papíru (§ 32 odst. 2 ZOK), konkrétně ve společnosti s ručením omezeným do kmenového listu (§ 137 ZOK), přičemž tak musí být určeno výslovně společenskou smlouvou.⁹ Kmenovým listem je cenný papír na řad, který nemůže být vydán ve formě zaknihovaného cenného papíru, v takovém případě se pak tedy jedná o věc movitou hmotnou (§ 496 odst. 1 OZ).¹⁰ S podílem lze tedy volně nakládat v mezích stanovených zákonem či společenskou smlouvou.¹¹

⁵ ČERNÁ, ŠTENGLOVÁ, PELIKÁNOVÁ, op. cit. pozn. 2, s. 130.

⁶ HAMPEL, Petr, WALDER, Ivo. *Zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob: komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 12. 10. 2021].

⁷ ČERNÁ, ŠTENGLOVÁ, PELIKÁNOVÁ, op. cit. pozn. 2, s. 134.

⁸ HUBKOVÁ, Pavlína. § 489 [Pojem věci v právním smyslu]. In: PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník: komentář*. 2. vydání (1. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022.

⁹ HAVEL, Bohumil. § 137 [Vymezení kmenového listu]. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana; HAVEL, Bohumil; CILEČEK, Filip; KUHN, Petr; ŠUK, Petr. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 351.

¹⁰ LÁLA, Daniel. *Druhy podílů v kapitálových společnostech*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 1.

¹¹ ČERNÁ, ŠTENGLOVÁ, PELIKÁNOVÁ, op. cit. pozn. 2, s. 143.

Zákon o obchodních korporacích oproti dřívější úpravě v obchodním zákoníku zavedl možnost plurality podílů, umožnil tedy společníkům vlastnit vícero podílů (§ 32 odst. 1 ZOK; § 135 odst. 1 ZOK). Zároveň § 135 odst. 2 ZOK nyní výslovně umožňuje společníkům vlastnit vícero podílů zároveň,¹² a to za podmínky, že tak určí společenská smlouva.¹³ Tato úprava je zásadní právě pro možnost zavedení dalších druhů podílů, jelikož umožňuje společníkům vlastnit též další podíly různých druhů.

K celistvosti podílu – práva a povinnosti tvořící obsah podílu (viz níže), která svědčí společníkovi, nelze samostatně převádět či s nimi jakkoliv jinak nakládat, nestanoví-li tak zákon.¹⁴ Jedná se tedy o věc celistvou, s níž se nakládá souhrnně jedním aktem, a to s výjimkou práv samostatně převoditelných, například postoupení pohledávky na výplatu zisku, vypořádacího podílu či podílu na likvidačním zůstatku.¹⁵ Přestože výslovnou úpravu samostatně převoditelných práv zákonodárce pro s. r. o. neuvádí, byla již praxí dovozena.¹⁶ Ani tato práva však společník nemůže ve smlouvě o převodu podílu vyloučit a ponechat si je, jelikož na nového společníka přejdou veškerá práva a povinnosti existující v době převodu podílu.¹⁷

2.2. Vymezení obsahu podílu

Obsahem podílu jsou tedy všechna práva a povinnosti, jež k němu zákon řadí. Tato mohou být společníky ve společenské smlouvě široce upravována, nicméně dispozitivita zde není zcela bezbřehá a naráží zejména na dále rozebrané limity. Právní teorie obsah podílu člení do dvou kategorií, a to na kvalitativní stránku a kvantitativní stránku.

2.2.1. Kvalitativní stránka podílu

Kvalitativní stránka obsahuje práva a povinnosti, jež jsou součástí podílu. Jsou vymezeny zejména zákonem a společenskou smlouvou, mohou však vyplývat i z právních zásad.¹⁸ Obsahem podílu naopak nejsou práva a povinnosti vyplývající ze smluv mezi společníky mimo zakladatelská právní jednání (tzv. side letters¹⁹ či shareholders' agreements), neboť tyto působí inter partes a při převodu podílu na nového společníka nepřechází.²⁰

Zákonná úprava je zásadně dispozitivní, což umožňuje tvorbu takřka neomezeného

¹² Oproti dřívější právní úpravě v § 61 odst. 1. ObchZ.

¹³ ČECH, Petr; ŠUK, Petr. *Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní)*. 1. vyd. Praha: RNDr. Ivana Hexnerová, Bova Polygon, 2016, s. 276.

¹⁴ ČECH, ŠUK, op. cit. pozn. 13, s. 235.

¹⁵ ČERNÁ, Stanislava, ŠTENGLOVÁ Ivana, PELIKÁNOVÁ Irena, DĚDIČ Jan. *Obchodní právo: podnikatel, podnikání, závazky s účastí podnikatele*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 338.

¹⁶ Srov. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 2. 2012, sp. zn. 29 Cdo 3581/2010

¹⁷ ČECH, ŠUK, op. cit. pozn. 10, s. 236.

¹⁸ ČERNÁ, ŠTENGLOVÁ, PELIKÁNOVÁ, DĚDIČ, op. cit. pozn. 15, s. 131.

¹⁹ ČERNÁ, ŠTENGLOVÁ, PELIKÁNOVÁ, op. cit. pozn. 2, s. 91.

²⁰ ČERNÁ, ŠTENGLOVÁ, PELIKÁNOVÁ, DĚDIČ, op. cit. pozn. 15, s. 132.

množství druhů podílů. Práva a povinnosti se pak dělí na **majetkové**, nejčastěji právo na podíl na zisku a na jiných vlastních zdrojích (§ 34 ZOK a § 161 ZOK), právo na vypořádací podíl (§ 36 ZOK) a právo na podíl na likvidačním zůstatku (§ 37 ZOK), povinnost ručení (§ 132 odst. 1 ZOK), povinnost vnést vklad (§ 150 odst. 2 ZOK) a příplatková povinnost (§ 162 odst. 1 ZOK).

Dále se dělí na **nemajetkové**, zejména jde o právo na informace (§ 155 ZOK), hlasovací právo (§ 169 odst. 2 ZOK), právo podat společnickou žalobu – actio pro socio (§ 157 ZOK), právo podílet se na řízení společnosti vyjádřené zejména právem účastnit se jednání valné hromady (§ 167 odst. 1 ZOK) a právem ovlivnit pořad jednání valné hromady,²¹ právo svolat valnou hromadu (§ 183 ZOK), právo dovolávat se neplatnosti usnesení valné hromady podle ustanovení občanského zákoníku o rozhodnutí orgánu spolku pro rozpor s právními předpisy nebo společenskou smlouvou (§ 191 ZOK), povinnost loajality,²² povinnost dodržovat zákaz konkurence v případě, že je společník též v postavení jednatele společnosti²³ či povinnost odevzdat kmenový list (§ 152 odst. 1 ZOK).

2.2.2. Kvantitativní stránka podílu

Obsahem kvantitativní stránky je vyjádření míry účasti společníka ve společnosti, která je podpůrně určena poměrem vkladu ve vlastnictví společníka k základnímu kapitálu společnosti.²⁴ Kvantitativní stránka určuje a kvantifikuje rozsah jednotlivých kvantifikovatelných práv a povinností daného společníka oproti ostatním společníkům společnosti,²⁵ resp. míru, v jaké společník tato práva uplatňuje a povinnosti plní.

Mezi výše uvedené se řadí zejména majetková práva a povinnosti, jejichž rozsah je určen velikostí podílu. Práva o povinnosti, na které velikost podílu nemá vliv, jelikož náleží všem společníkům společnosti bez ohledu na výše jejich podílů, se označují jako nekvantifikovatelná. Mezi ně se zpravidla řadí nemajetková práva a povinnosti, a to s výjimkou hlasovacích práv, která kvantifikovat lze.²⁶

Kvantitativní stránka také představuje určité vodítko ke stanovení hodnoty podílu. Tato hodnota je vyjádřitelná v penězích a je odvozena od reálné hodnoty majetku společnosti po odečtení jejich dluhů, a to právě v poměru míry účasti společníka na společnosti. Nejedná se však o hodnotu majetku, která by danému společníkovi náležela, jelikož vlastníkem majetku je sama

²¹ ČERNÁ, ŠTENGLOVÁ, PELIKÁNOVÁ, DĚDIČ, op. cit. pozn. 15, s. 351.

²² ČERNÁ, ŠTENGLOVÁ, PELIKÁNOVÁ, DĚDIČ, op. cit. pozn. 15, s. 135.

²³ ČERNÁ, ŠTENGLOVÁ, PELIKÁNOVÁ, DĚDIČ, op. cit. pozn. 15, s. 137.

²⁴ LÁLA, op. cit. pozn. 10, s. 1.

²⁵ ČERNÁ, ŠTENGLOVÁ, PELIKÁNOVÁ, op. cit. pozn. 2, s. 133.

²⁶ BRONIŠOVÁ, Paula. *Druhy podílů ve společnosti s ručením omezeným*. Praha, 2018. s. 10. Diplomová práce. Univerzita Karlova. Právnická fakulta

společnost, nikoliv daný společník.²⁷ Nejde ani o odraz výše vkladu společníka či výši základního kapitálu, ale je určena jeho reálnou tržní cenou, kterou lze stanovit též znaleckým posudkem (§ 149 odst. 4 ZOK).²⁸

2.3. Základní vymezení druhů podílů

Nemodifikované podíly, tedy podíly bez přidáných či odebraných práv a povinností, se označují jako základní podíly (§ 135 odst. 1 ZOK). Se základními podíly jsou tedy spojeny jen práva a povinnosti vyplývající ze zákona.²⁹

Zákon o obchodních korporacích pro s. r. o. v § 135 odst. 1 ZOK stanoví, že společenská smlouva může připustit vznik různých druhů podílů. Druh podílu je přitom definován jeho obsahem, tedy právy a povinnostmi společníka, které mu z vlastnictví podílu vyplývají.³⁰ Tato zákonná úprava vychází ze smluvní povahy obchodních korporací a jejich autonomie v oblasti uspořádání vnitřních poměrů.³¹ V důsledku tedy umožňuje tvořit různé druhy podílů v návaznosti na modifikaci práv a povinností s podílem spojených.

Modifikace druhů podílu jsou možné skrze přidávání práv a povinností k podílu nad práva a povinnosti vymezené zákonem či odebráním práv a povinností zákonem předvídaných.³² Názor autorů (zejména Čecha s Šukem a Havlem) se avšak rozchází v otázce, zda se musí jednat o práva a povinnosti *stricto sensu* související s účastí na společnosti s ručením omezeným nebo též práva a povinnosti nesouvisející.

Ke striktnímu výkladu, že není možné přidávat s účastí na s. r. o. nesouvisející práva a povinnosti, se kloní například Čech. Dle jeho výkladu lze ve společenské smlouvě sjednat práva a povinnosti nesouvisející s účastí na společnosti, nicméně tato se nestanou součástí podílu jako takového. V důsledku tedy tato práva a povinnosti při převodu podílu *ex lege* nepřejdou na nabyvatele. Argumentem pro tento výklad je zejména znění § 31 ZOK a souvislost s předvídatelností okruhu práv a povinností, které přechází na nabyvatele.³³

Druhý názorový proud, jež je zastoupený např. Šukem a Havlem,³⁴ se kloní k volnějším výkladu, kdy dovozují, že určení práv a povinností, a tedy druhů podílů, je zásadně věcí společníků samotných. Je proto v zásadě možné druhy podílů vymežit tak, že přidaná práva a povinnosti

²⁷ ČERNÁ, ŠTENGLOVÁ, PELIKÁNOVÁ, op. cit. pozn. 2, s. 145.

²⁸ HAVEL, Bohumil. § 149 [Nabytí vlastních podílů společností]. In: ŠTENGLOVÁ, HAVEL, CILEČEK, KUHN, ŠUK, op. cit. pozn. 9, s. 366.

²⁹ ČECH, ŠUK, op. cit. pozn. 13, s. 267.

³⁰ ČECH, ŠUK, op. cit. pozn. 13, s. 267.

³¹ ČECH, ŠUK, op. cit. pozn. 13, s. 141.

³² ČERNÁ, ŠTENGLOVÁ, PELIKÁNOVÁ, op. cit. pozn. 2, s. 141.

³³ ČECH, ŠUK, op. cit. pozn. 13, s. 269.

³⁴ ČECH, ŠUK, op. cit. pozn. 13, s. 269.

nemusí být v přímé souvislosti se společností samotnou. Vždy se však musí jednat o práva a povinnosti náležející společníkům společnosti.³⁵ Práva a povinnosti třetích osob se tedy součástí podílu nestávají. Mezi argumenty pro tento výklad patří projev zásady autonomie vůle a fakt, že smluvním stranám obligací obvykle není zakázáno vzdát se svých práv do budoucna, je tak možné v kombinaci se smluvním ujednáním dosáhnout požadovaného stavu.

Přikláním se k druhému z uvedených výkladů. Také se domnívám, že by mělo být možné v rámci níže uvedených limitů spojit některá práva s podílem, přestože s ním přímo nesouvisí. Hlavním důvodem je podle mého názoru vliv zásady autonomie vůle. Zvláště u smíšené společnosti, kterou s. r. o. nepochybně je,³⁶ by měla převládnout nad striktností výkladu § 31 ZOK. Smluvní volnost také již byla judikována Nejvyšším soudem ČR.³⁷

Argument předvídatelnosti okruhu práv a povinností při převodu podílu zde zřejmě neobstojí, jelikož všechna tato práva musí být součástí společenské smlouvy, která je vždy zveřejněna ve sbírce listin obchodního rejstříku, všichni tak mají vždy možnost se s jejím zněním seznámit.³⁸ Právě souhlas společníka, ať již při vzniku společnosti či při jeho přistoupení, je předpokladem k úpravě podílu.³⁹ K ochraně nabyvatele slouží také povinnost zápisu druhu podílu a práv a povinností s ním spojených do obchodního rejstříku, a to alespoň odkazem na znění zakladatelského právního jednání založeného do sbírky listin. Takový zápis se neprovádí pouze tehdy, pokud společnost vydala výhradně podíly základní.⁴⁰

Výše zmíněné limity při zřizování dalších práv a povinností jsou tvořené zejména zájmem na ochranu věřitelů a ochranu menšinových společníků.⁴¹ Mezi tato patří úprava k rozdělování zisku a jiných vlastních zdrojů, zákaz udělování pokynů do obchodního vedení jednatelům společnosti a nemožností tvorby tzv. úrokových podílů, s nimiž by bylo spojeno právo na výnos nezávislé na hospodářském výsledku společnosti.⁴²

2.4. Dělení práv dle jejich odlučitelnosti

Limitem je také zákaz odebírání tzv. neodlučitelných práv. Ta jsou teorií označena jakožto absolutně nedotknutelná práva. Odlučitelná práva se označují jako relativně nedotknutelná. Odlišují se od sebe zejména svou kogentností.

³⁵ ŠTENGLOVÁ, HAVEL, CILEČEK, KUHN, ŠUK, op. cit. pozn. 9, s. 348.

³⁶ ŠTENGLOVÁ, HAVEL, CILEČEK, KUHN, ŠUK, op. cit. pozn. 9, s. 348.

³⁷ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2019 sp. zn. 27 Cdo 3885/2017.

³⁸ ŠTENGLOVÁ, HAVEL, CILEČEK, KUHN, ŠUK, op. cit. pozn. 9, s. 348.

³⁹ ŠTENGLOVÁ, HAVEL, CILEČEK, KUHN, ŠUK, op. cit. pozn. 9, s. 349.

⁴⁰ LÁLA, op. cit. pozn. 10, s. 6.

⁴¹ ČERNÁ, ŠTENGLOVÁ, PELIKÁNOVÁ, op. cit. pozn. 2., s. 141.

⁴² ČECH, ŠUK, op. cit. pozn. 13, s. 268.

2.4.1. Odlučitelná práva

Mezi odlučitelná práva, tedy práva, která lze odloučit prostřednictvím společenské smlouvy, se řadí zásadně majetková práva a hlasovací právo.⁴³ Názor právní teorie na možnost odloučení hlasovacího práva dle původního znění zákona o obchodních korporacích byl nejednotný, nicméně zákonodárce tuto možnost výslovně zavedl novelou zákona o obchodních korporacích č. 33/2020 Sb. (dále jen „novela ZOK z roku 2021“).⁴⁴

Novela ZOK z roku 2021 avšak stále nestanoví konkrétní limity ohledně odebrání vícero práv najednou. Právní doktrína tak zde není jednotná. Dle výkladu Eichlerové musí být zachováno alespoň jedno z uvedených odlučitelných práv, v opačném případě by podíl pozbyl zcela účastnický charakter a jeho vlastník by nemohl být považován za společníka společnosti.⁴⁵

2.4.2. Kumulativní odloučení práv

Opačný výklad, že je možné od podílu odebrat veškerá odlučitelná práva naráz a vytvořit tak tzv. „sterilizovaný podíl“, zastává Sadecký, který argumentuje zejména tím, že v původním návrhu výše uvedené novely ZOK z roku 2020 bylo též zavedení úpravy, která by dovolila odebrání odebratelných práv s tím pravidlem, že alespoň jedno z nich s ním musí být spojeno, konkrétně se jednalo o jedno z trojice právo na podíl na zisku, právo na podíl na likvidačním zůstatku nebo hlasovací právo, přičemž tato úprava nakonec nebyla přijata, čímž lze mít důvodně za to, že lze takový podíl bez všech práv vytvořit.⁴⁶

Obdobný výklad nabízí Lála, který dále argumentuje zejména tím, že kromě výše zmíněných práv může mít společník i jiné motivy, proč být společníkem. Těmi mohou například být jiné výhody vyplývající z účasti na společnosti, podpora rodiny či sounáležitost s ostatními společníky.⁴⁷

Přikláním se spíše k druhému z uvedených výkladů. Souhlasím s Lálou, že motiv společníků může být i jiný než majetkový prospěch či možnost podílet se na řízení společnosti prostřednictvím hlasování na valné hromadě. Takový motiv lze snadno najít i ve sféře startupů, kdy hlavním motivem může být například čistě technologický pokrok dosažený realizací inovativního projektu a prestiž z jeho dosažení či obecně prospěšný cíl rozvoje společnosti. Měla by zde tedy znovu převážít zásada autonomie vůle, pokud si tedy dotčený společník takovou

⁴³ ČERNÁ, ŠTENGLOVÁ, PELIKÁNOVÁ, op. cit. pozn. 2, s. 350.

⁴⁴ ŠTENGLOVÁ, HAVEL, CILEČEK, KUHN, ŠUK, op. cit. pozn. 13, s. 349.

⁴⁵ ČERNÁ, ŠTENGLOVÁ, PELIKÁNOVÁ, op. cit. pozn. 2, s. 350.

⁴⁶ SADECKÝ, Lukáš. Některé dílčí aspekty ohledně druhu podílů a druhu akcií po novele zákona o obchodních korporacích. *Ad Notam*, 2020, roč. 26, č. 4, s. 11–15.

⁴⁷ LÁLA, op. cit. pozn. 10, s. 178–182.

úpravu přeje zejména z uvedených důvodů, nemělo by mu v tom být bráněno, popřípadě by to měl zákonodárce výslovně zakázat.

2.4.3. Neodlučitelná práva

Mezi neodlučitelná práva, tedy ta absolutně nedotknutelná, se pak řadí ta, jež jsou přiznána kogentní normou, nemohou tedy být omezena ani vyloučena společenskou smlouvou. Jedná se o práva nemajetková, zejména tedy právo účastnit se jednání valné hromady, dovolávat se neplatnosti usnesení valné hromady či podat *actio pro socio*.⁴⁸ Zde, oproti odlučitelným právům, panuje shoda napříč odbornou literaturou.⁴⁹ S tímto názorem se také shodují.

⁴⁸ ČERNÁ, ŠTENGLOVÁ, PELIKÁNOVÁ, op. cit. pozn. 2, s. 350–351.

⁴⁹ Srov. HAVEL, Bohumil. § 135 [Druhy podílů]. In: ŠTENGLOVÁ, HAVEL, CILEČEK, KUHN, ŠUK (2020), op. cit. pozn. 9, s. 349 a zároveň ALEXANDER, Juraj, ARABASZ, Jindřich; ČÁP, Zdeněk a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. [Systém ASPI]. 2021, Wolters Kluwer [cit. 16. 04. 2023].

3. Realizace inovativních projektů – startup

Startup se nejčastěji popisuje jako dočasná společnost založená za účelem rychlé realizace inovativních projektů, které kladou důraz na opakovatelný a škálovatelný podnikatelský model.⁵⁰ V praxi se nejčastěji jedná o technologické a tzv. fintech, tedy propojení světa technologií s finančním světem a projekty. Samotný termín startup však nemá žádnou zákonnou definici, a dokonce ani v praxi není definice startupu nijak striktně ohraničená ani ustálená, za startup tak může být označeno mnoho podob podnikání. V zásadě ale všechny spojuje právě znak inovativnosti. Mají tedy za cíl přijít s něčím novým či vynalézt nové postupy a pokusit se o vytvoření technologického pokroku využitelného zpravidla právě v podnikání.

Obdobným pojetím je pak uvedení nového produktu na nový trh, přičemž novým trhem se myslí oblast, kdy společnost umožní většímu množství lidí si pořídit či využít nový produkt, ať již díky snížení jeho kupní ceny či jeho vynálezu, kdy nic podobného dosud neexistovalo.⁵¹

Typickým znakem startupů je také externí financování, tedy financování prostřednictvím investic od třetích stran, a to třeba ze strany přátel, rodiny či drobných (tzv. angel investorů), ale i velkých společností (včetně venture kapitálových společností).⁵² Forma těchto investic je velmi různorodá a může být spjata s modifikací druhů podílů.

Tato kapitola se tedy zaměřuje na historický vývoj startupů a jejich význam a na definici a dělení jednotlivých forem financování startupu.

3.1. Vývoj startupů

Historie startupů je, i díky již zmíněné neexistenci ustálené definice, obtížněji pojetelná. Širší koncepce například vnímá jako jeden z prvních startupů počátek společnosti Edison General Electric Company (dnes známé jako General Electric či zkráceně GE),⁵³ kdy Thomas Alva Edison, známý americký vynálezce a podnikatel, vynalézal nové objevy, které prostřednictvím založené společnosti uváděl na trh.

Častější je však užší koncepce datující rozmach startupů společně s vzestupem tzv. Silicon Valley, což je oblast ve Spojených státech amerických uskupená okolo Stanfordské univerzity, ve které se v sedmdesátých letech minulého století začaly soustředit a vznikat mnohé americké i celosvětově působící technologické společnosti.

⁵⁰ BORTOLINI, Rafael Fazzi; NOGUEIRA CORTIMIGLIA, Marcelo; DANILEVICZ, Angela de Moura Ferreira; GHEZZI, Antonio. Lean Startup: a comprehensive historical review. *Management decision*. London: Emerald Publishing Limited, 2021, vol. 59, no. 8, s. 1765–1783 (s. 1768).

⁵¹ BLANK, Steve. *The four steps to the epiphany: successful strategies for products that win*. 5th edition, Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons, 2020, s. 26.

⁵² ZIDER, Bob. How venture capital works. *Harvard business review*, 1998, United states of America, vol. 76, no. 6: s. 131–139.

⁵³ HARRIS, Emmanuel, *GE the startup*, [online] 2017 [cit. 18. 02. 2023].

Největší tzv. boom však startupy zaznamenaly až během dvou následujících období. První nastalo koncem devadesátých let minulého století, a to společně s rostoucím významem podnikání s pomocí internetu (tzv. dot.com boom). Druhý nastal na sklonku minulého století a počátku tohoto století, kdy začaly vznikat technologické startupy ovlivněné tehdejší digitalizací.

3.2. Význam startupů

Realizace inovativních projektů je sama o sobě brána jako velmi náročný, komplexní a riskantní proces. Vyžaduje tedy zvláštní způsob řízení zásadně odlišný od řízení zaběhnutých společností. Zde lze tedy právě spatřit jeden z hlavních atributů, proč se inovativní projekty realizují také prostřednictvím startupů. Je zde potřeba velká flexibilita (zejména ohledně podnikatelských plánů společnosti) a důraz na adaptaci na rychle se měnící trh.

Ročně bývá založeno okolo 305 milionů startupů po celém světě o finančním objemu investic celosvětově v rozsahu až šesti trilionů dolarů,⁵⁴ jedná se tedy o obrovský fenomén na poli zejména technologického rozvoje a zakládání podnikatelských uskupení.⁵⁵

V České republice se pak odhaduje celková výše investic, kterou přilákaly české startupy, až na 46,5 miliardy korun.⁵⁶ Přesto je naprostá většina startupů neúspěšná. Dle statistik okolo 90 % startupů končí neúspěchem, přičemž okolo 10 % jich skončí dokonce během prvního roku fungování.

Velmi úspěšnými (tzv. unicorn startupy), jako jsou například společnosti Uber, Airbnb, Slack, Stripe či český startup Kiwi, se stane pouze přibližně 1 % ze všech založených startupů.⁵⁷ Tyto informace jsou velmi významné a bezpochyby je potřeba je brát v potaz při tvorbě právního nastavení společnosti, a to včetně modifikace druhů podílů ve společnosti s ručením omezeným.

3.3. Financování startupů

Financování startupu je proces získávání finančních prostředků od investorů pro vývoj nového podnikatelského záměru. Pro zakladatele se jedná o zásadní krok, protože získání financování je pro rozvoj startupu nezbytné. Zakladatelé startupu mají k dispozici několik možností, jak si zajistit financování pro své začínající společnosti, včetně tzv. andělského investování, venture-kapitálových investic, crowdfundingu a dluhového financování.

⁵⁴ FARVEST. *2022 Global Startup Ecosystem Report Shows \$6.4 Trillion in Global Startup Economy Value Creation* [online] 2022 [18.02.2023].

⁵⁵ BLIZNOVSKA, Ema. *How Many Startups Are There?* [online] 2022 [cit. 18. 02. 2023].

⁵⁶ CZECHCRUNCH. *České startupy roku 2022 v datech.* [online] 2023 [cit. 18. 02. 2023].

⁵⁷ EMBROKER TEAM. *106 Must-Know Startup Statistics for 2023.* [online] 2023 [cit. 19. 02. 2023].

3.3.1. Venture kapitál

Venture kapitálem se rozumí investice profesionálních investorů nebo venture kapitálových fondů do začínajících startupů s vysokým potenciálem růstu. Tito investoři poskytují významný kapitál výměnou za podíl ve společnosti a nabízejí podnikatelům také poradenství a mentoring.

3.3.2. Andělské investování

Andělské investování naproti tomu znamená, že individuální investor s vysokým jměním poskytne kapitál začínajícímu startupu. Tyto osoby mají obvykle osobní zájem na úspěchu podniku a také poskytují podporu ve formě mentorství a strategického poradenství.⁵⁸

3.3.3. Crowdfunding

Crowdfunding je způsob, jakým startupy získávají finanční prostředky sbíráním malých investic od velkého počtu lidí prostřednictvím online platform. Tento typ financování je pro startupy atraktivní, protože jim umožňuje otestovat poptávku na trhu po jejich výrobku nebo službě a také poskytuje příležitost vybudovat kolem své značky komunitu. Výhodou pro startupy je také fakt, že investice poskytnuté crowdfundingem se poskytují nikoliv za podíl na startupu, ale přímo za jeho produkt či další výhody a příslušenství s ním spojené.⁵⁹

3.3.4. Dluhové financování

Dluhové financování se týká procesu půjčování peněz na financování podnikání. To může mít podobu úvěru od banky nebo jiné finanční instituce, případně může být realizováno prostřednictvím emise dluhopisů. Dluhové financování umožňuje podnikatelům si zachovat větší podíl na startupu a také poskytuje stabilní zdroj kapitálu pro růst.⁶⁰ Tento typ financování bývá využíván více až v pozdějších fázích, kdy už je startup zavedený a dostatečně důvěryhodný.

Závěrem lze říci, že existuje vícero možností financování startupu a nejlepší volba bude záviset na konkrétních potřebách, cílech podniku a jeho aktuálním stavu. Zakladatelé tak pečlivě zvažují všechny své možnosti a volí způsob financování, který nejlépe vyhovuje jejich situaci.⁶¹

⁵⁸ FELD, Brad; MENDELSON, Jason. *Venture deals: Be smarter than your lawyer and venture capitalist*. 4th edition, Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons, 2019, s. 11.

⁵⁹ FELD, MENDELSON, op. cit. pozn. 58, s. 123.

⁶⁰ TARIQ, Tamoor. *Start-up financing*. Enschede, 2013. s. 5. Bachelor's Thesis. University of Twente, Faculty of Management and Governance.

⁶¹ U. S. Small Business Administration. *Fund your business*. [online] [cit. 19. 02. 2023].

4. Historický vývoj právní úpravy druhů podílů ve společnosti s ručením omezeným

Historický vývoj právní úpravy druhů podílů ve společnosti s ručením omezeným lze pro účely této práce rozčlenit na tři období, a to na období před datem účinnosti zákona o obchodních korporacích, období před účinností novely ZOK z roku 2020 a období po její účinnosti.

4.1. Období před rokem 2014

V období od 1. 1. 1992 do 31. 12. 2013 byl v České republice účinný zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník (dále jen „ObchZ“). Pro účely této diplomové práce bude bráno v potaz znění účinné od 1. 7. 2013. Podstatnými rozdíly obchodního zákoníku oproti pozdější úpravě v občanském zákoníku a zákonu o obchodních korporacích po roce 2014 ve vztahu k podílům je, že byl omezen maximální počet společníků (§ 105 odst. 3 ObchZ), že byla stanovena minimální výše vkladu společníka ve výši 20 000 Kč (§ 109 odst. 1 ObchZ) a každý společník mohl vlastnit jen jeden podíl (§ 114 odst. 2 ObchZ).

Absentuje však úprava, která by výslovně umožňovala tvorbu druhů podílů či vlastnění vícero podílů, pokud by se jednalo o podíly s rozdílnými právy. Nicméně i dle obchodního zákoníku bylo možné tvořit quasi druhy podílů. Umožňoval to, byť velice omezeně, § 114 odst. 1 ObchZ, který zavedl možnost ve společenské smlouvě vyloučit přímou vazbu mezi výší vkladu společníků a výší jejich podílů na společnosti, a založit tak do určité míry nerovné postavení společníků ve společnosti.⁶²

Nicméně určení výše podílů na společnosti bylo značně svázané a nebylo ponecháno na libovůli společníků, nýbrž byly nastaveny hranice autonomie vůle zásadou totožného zacházení se všemi společníky, dle které nebylo možné neoprávněně znevýhodňovat některého společníka nebo společníky a muselo mít vždy věcné odůvodnění.⁶³

Zároveň byla právní teorií často rozebírána otázka, v jaké výši bude podíl převeden, převádí-li se na třetí osobu, resp. zda dojde k úpravě jeho výše v případě, kdy odpadne věcný důvod, který zakládal možnost stanovit různé výše podílů. Právní teorie se zde přiklání k názoru, že se podíl převádí v aktuální výši, nedochází tak ke změně jeho výše.⁶⁴

⁶² ŠTENGLOVÁ, Ivana; PLÍVA, Stanislav; TOMSA Miloš. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 382.

⁶³ BALABÁN, Petr; ČÁP, Zdeněk; FALDYNA, František; HAMPEL. A kol. [Zrušeno] *Obchodní zákoník: komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 04. 03. 2023].

⁶⁴ ŠTENGOVÁ, Ivana. § 114 [Obchodní podíl]. In: ŠTENGLOVÁ, PLÍVA, TOMSA, op. cit. pozn. 58, s. 382, a shodně též BALABÁN, ČÁP, FALDYNA, HAMPEL a kol., op. cit. pozn. 53.

4.2. Období mezi lety 2014 až 2021

Ke dni 1. 1. 2014 nabyla účinnosti rekonstrukce mimo jiné práva obchodních korporací, jež je obsažena v občanském zákoníku a zákonu o obchodních korporacích. Ve vztahu k podílu zákon o obchodních korporacích předpokládá jednotné vymezení podílů pro všechny korporace, čímž opouští dělení na podíl a obchodní podíl a zavádí jednotné označení jakožto podíl.⁶⁵

Velice významnou změnou oproti předchozí právní úpravě je pak změna chápání podílu jakožto předmětu práva. Z nového chápání věci v občanském zákoníku (§ 489 OZ) totiž nově plyne, že podíl je již nehmotnou věcí (§ 496 odst. 2 OZ) v právním smyslu slova, nikoliv jinou majetkovou hodnotou,⁶⁶ proto se na něj použijí ustanovení o věcech, ledaže zákon stanoví jinak (§ 979 a násl. OZ).⁶⁷

Oproti předchozí právní úpravě také dochází ke zjednodušení převoditelnosti, kdy obchodní zákoník předpokládal v § 115 odst. 1 souhlas valné hromady k převodu obchodního podílu na jiného společníka, nestanoví-li společenská smlouva jinak,⁶⁸ a převod na osoby mimo aktuální společníky společnosti jen s výslovným stanovením ve společenské smlouvě (§ 155 odst. 2 ObchZ).

Zákon o obchodních korporacích také výslovně zavedl možnost, že společenská smlouva může připustit pluralitu druhů podílů (§ 135 odst. 1 ZOK ve znění účinném v roce 2012),⁶⁹ a určili tak společenská smlouva, i možnost společníkům vlastnit vícero podílů, a to i různého druhu (§ 135 odst. 2 ZOK ve znění účinném v roce 2012)⁷⁰. Tyto druhy podílů pak je nutné (včetně jejich obsahu) určit ve společenské smlouvě (§ 136 ZOK ve znění účinném v roce 2012).⁷¹

Také je nutné uvést označení podílů v seznamu společníků (§ 139 odst. 2 ZOK ve znění účinném v roce 2012). Zákon o obchodních korporacích výslovně nestanoví, zda při převodu podílů jinému společníku tyto podíly srůstají, nicméně je dovozováno, že je na vlastníkově daných

⁶⁵ HAVEL, Bohumil. § 31 [Vymezení podílu]. In: ŠTENGLOVÁ, HAVEL, CILEČEK, KUHN, ŠUK, op. cit. pozn. 9, s. 77.

⁶⁶ Srov. usnesení Nejvyššího soudu České republiky NS 29 Cdo 5719/2016 ze dne 19. 09. 2017.

⁶⁷ HAVEL, Bohumil. § 31 [Vymezení podílu]. In: ŠTENGLOVÁ, HAVEL, CILEČEK, KUHN, ŠUK, op. cit. pozn. 9, s. 77.

⁶⁸ Toto však neplatilo pro společnost s ručením omezeným s jediným společníkem (PLÍHAL, Tomáš. Převod a rozdělení obchodního podílu. *Bulletin advokacie*, 2012, č. 11, s. 31–32).

⁶⁹ PAVELKA, Jan. Obchodní podíl u jednotlivých forem obchodních společností podle nové právní úpravy, 2. část. *Rekonstrukční novinky*, 2012, č. 10, s. 4–5.

⁷⁰ Podle předchozí právní úpravy podíly v okamžiku, kdy se soustředily do rukou stejného společníka, ze zákona srůstaly, srov. Podle předchozí právní úpravy taková situace nenastávala, protože podíly v okamžiku, kdy se soustředily do rukou stejného společníka, ze zákona srůstaly (GÜRLICH, Richard. Společnost s ručením omezením – druhy podílů a kmenové listy. *Novinky z rekonstrukce – advokátní kancelář GÜRLICH & Co.*, 2014, č. 11, s. 1).

⁷¹ HAVEL, Bohumil. § 135 [Druhy podílů]. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana; HAVEL, Bohumil; CILEČEK, Filip; KUHN, Petr; ŠUK, Petr. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 275.

podílů, jestli se rozhodne své podíly spojit, nebo rozdělit.⁷² K opačnému výkladu došlo však v situaci, kdy by docházelo ke spojení podílů různého druhu, čímž by defacto vznikl nový druh podílu. Takové jednání by však bylo posouzeno jakožto absolutně neplatné.⁷³

4.3. Období od roku 2021

Dne 1. 1. 2021 nabyla účinnosti novela zákona o obchodních korporacích provedená zákonem č. 33/2020 Sb. Novela ZOK z roku 2021 velmi zasáhla také právní úpravu týkající se druhů podílů, zejména § 135 ZOK. V této souvislosti je vhodné zkoumat též původní návrh novely ZOK z roku 2021.

Původní návrh novely ZOK z roku 2021 totiž výslovně stanovil, že při tvorbě druhů podílů odebráním práv musí být s podílem spojeno alespoň jedno z tzv. „exkluzivní triády“ explicitních práv, které zákon o obchodních korporacích nabízí k odebrání.⁷⁴ Toto ustanovení avšak do finálního znění novely ZOK z roku 2021 neprošlo, což bývá využíváno k interpretaci § 135 odst. 1 ZOK, resp. k argumentaci při stanovování limitů modifikace podílů.

Novela ZOK z roku 2021 také zavedla nové dva odstavce k § 135 ZOK, které stanoví, že alespoň s jedním druhem podílů musí být spojeno hlasovací právo a že odebrání hlasovacích práv se nedotýká § 171 odst. 2 ZOK, tedy že je potřeba souhlasu daných společníků k hlasování o rozhodnutí, v důsledku kterého dochází ke změně společenské smlouvy společnosti, jež zasahuje do jejich práv nebo povinností.

Dalším institutem týkajícím se modifikace práv spojených s podíly zavedeným novelou ZOK z roku 2021 je možnost vytvořit podíl s tzv. vysílacím právem, resp. s právem jmenovat jednoho nebo více jednatelů a takto jmenovaného jednatele též i odvolat (§ 194a ZOK).⁷⁵

⁷² JUROŠKA, Jan; ZAVADIL, Matouš. Přirůstání podílů v obchodní korporaci dle zákona o obchodních korporacích. *Právní rozhledy*, 2015, roč. 23, č. 11, s. 402–405.

⁷³ ŠEBESTOVÁ, Markéta. Některé sporné otázky týkající se druhů podílů v s. r. o. a jejich zápisu do obchodního rejstříku. *Ad Notam*, 2016, roč. 22, č. 3, s. 6–9.

⁷⁴ SADECKÝ, op. cit. pozn. 46, s. 11–15.

⁷⁵ POSSEL, Petr. *Dohody společníků a vliv novely zákona o obchodních korporacích*. [online] 2022 [cit. 19. 02. 2023].

5. Evropská úprava

5.1. EU Startup Nation Standard

Jak je popsáno v předchozích kapitolách této diplomové práce, oblast startupů zejména v posledních dvou dekádách dosahuje obrovských ekonomických rozměrů. Evropská startupová scéna také čelí velké konkurenci ze strany jiných států, zejména Spojených států amerických, Kanady, Japonska a (od oddělení od Evropské unie) Spojeného království.

Z Evropské unie tak odchází velké množství nadějných talentů, a to zejména z důvodu velké právní regulace a administrativní a daňové zátěže. Evropská komise si tohoto byla vědoma, a proto přišla s návrhem deklarace zajišťující optimální prostředí pro zakládání nových startupů. Tato deklarace se nazývá „*Declaration on the EU Startup Nations Standard of Excellence*“ (dále jen „Deklarace EU“) a byla přijata dne 19. března 2021, a to 24 členskými státy EU, včetně České republiky, a Islandem.⁷⁶

Mezi hlavní oblasti, které Deklarace EU upravuje, patří zejména úprava možností rychlého vytvoření startupů a jejich jednoduchého vstupu na trh, úprava právního rámce modifikace podílů/akcií a podpora celkové digitalizace.⁷⁷

5.1.1. Rychlé vytvoření startupu a jednoduchý vstup na trh

Ve startupové oblasti se klade velký důraz na rychlost a efektivitu. Jedním z klíčových prvků je tedy minimum byrokratické zátěže a časových prodlev při tvoření startupů, jehož součástí je vždy založení právní entity, v České republice nejčastěji ve formě společnosti s ručením omezeným. Až 52 % startupů v České republice považuje za největší překážku pro založení startupu nutnou státní byrokracii a administrativní náročnost založení společností a komunikací s úřady.⁷⁸

Řešením tedy má dle Deklarace EU být zavedení možnosti, aby zakladatel mohl založit společnost online i offline, a to během jednoho dne a za cenu nepřevyšující 100 EUR. Česká legislativa šla tomuto řešení již naproti v minulosti, a to vyhláškou č. 162/2016 Sb., o změně notářského tarifu, a novelou zákona o soudních poplatcích č. 161/2016 Sb. (obě s účinností od 7. 6. 2016).

Těmito změnami se měla cena založení společnosti s ručením omezeným snížit zejména tím, že byla snížena odměna notáře a zápis společnosti do obchodního rejstříku byl osvobozen od soudního poplatku. Obojí však pouze za podmínek, že společenská smlouva smí mít jen

⁷⁶ EUROPEAN COMMISSION. *24 EU Member States commit at Digital Day to take action to support growth of EU Startups*. [online] 2021 [cit. 19. 02. 2023].

⁷⁷ STARTUP NATIONS STANDART. *Wouldn't that be nice for everyone?* [online] [cit. 19. 02. 2023].

⁷⁸ DELOITTE. *Podle českých startupů jsou největšími komplikacemi při jejich zakládání finance a nedostatečná flexibilita státních úřadů. Více než polovina si start financuje z vlastních zdrojů*. [online] 2022 [19. 02. 2023].

nejnutnější náležitosti stanovené občanským zákoníkem a zákonem o obchodních korporacích a že vkladová povinnost bude splněna pouze peněžitými vklady. Právě první z těchto podmínek v praxi často vylučuje využití tohoto levnějšího založení ze stran startupů, jelikož zákonné nastavení zpravidla nevyhovuje zejména společností o více společnících.

Problematické je v praxi zejména ustanovení § 147 odst. 1 ZOK, které stanoví, že ke změně společenské může dojít pouze dohodou všech společníků, nestanoví-li společenská smlouva jinak. V praxi se právě toto ustanovení často upravuje tak, že se tato pravomoc svěřuje do působnosti valné hromady společnosti. Toto ustanovení již však notáři není bráno jako nejnutnější záležitost, čímž se již vylučuje uvedené snížení ceny založení.

Zároveň založení společnosti obnáší i další náklady nad odměnu notáře a soudní poplatek, zpravidla tedy ani za splnění daných podmínek nelze v konečném důsledku hranice 100 EUR dosáhnout. Dalšími nutnými náklady jsou např. správní poplatek za ohlášení živnosti či poplatek za výpis z evidence rejstříku trestů.

5.1.2. Zdanění kapitálových výnosů

Deklarace EU se také zaměřuje na zdanění kapitálových výnosů, které má proběhnout až po jeho vyplacení, tedy nikoliv již při jeho rozdělení. Tento postup Česká republika splňuje, jelikož daň z podílu na zisku je hrazena společností, která podíl na zisku vyplácí, a to až při jeho vyplacení (§ 38d odst. 2 zákona č. 586/1992 Sb., zákon České národní rady o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „ZDP“).

5.1.3. Modifikace druhů podílů/akcií

Deklarace EU se věnuje i oblasti modifikace druhů podílů a akcií, jejím smyslem je dovolit společnostem, aby mohly ve společnostech zavést druh podílů bez hlasovacích práv. Účelem této úpravy má být možnost vyhnout se nadměrné zátěži společnosti způsobené velkým počtem minoritních společníků. Tato možnost byla výslovně zavedena novelou ZOK z roku 2020 (§ 135 odst. 3 ZOK).

5.1.4. Podpora digitalizace

V oblasti podpory digitalizace ve prospěch startupů si Deklarace EU bere za cíl zejména umožnění startupům, aby veškerou běžnou komunikaci, obzvláště ve vztahu k úřadům, mohly činit online. Za příklady je v Deklaraci EU uvedeno zakládání společností, plnění daňových povinností, účast na veřejných zakázkách, elektronická identita a elektronické podpisy.

5.2. Evropské právo obchodních společností

Tato podkapitola se věnuje evropskému právu obchodních společností, jež se týká aspektů relevantních pro úpravu a fungování společností s ručením omezeným. Zaměřuje se na tři směrnice

Evropské unie, a to konkrétně na směrnici EU 2017/1132, směrnici EU 2019/1151 a směrnici EU 2019/2121.

5.2.1. Směrnice EU 2017/1132 – o některých aspektech práva obchodních společností

Směrnice EU 2017/1132 se zabývá zejména právem některých aspektů obchodních společností. Stanoví minimální standardy pro zakládání a fungování společností v rámci EU s cílem usnadnit působení společností přes hranice států a podpořit též přeshraniční investice.

Směrnice se zabývá celou řadou témat, včetně minimálních požadavků na zakládání společností a přeshraničních fúzí kapitálových společností. Stanoví rovněž používání digitálních nástrojů a postupů v právu obchodních společností, jako jsou elektronické podpisy a online registrace, aby se společností usnadnilo a zefektivnilo plnění jejich povinností.

Směrnice EU 2017/1132 tedy souhrnně poskytuje harmonizovaný právní rámec pro společnosti působící v EU a jejím cílem je usnadnit přeshraniční obchodní činnost a investice. Směrnice EU 2017/1132 tak hraje zásadní roli při vytváření příznivého prostředí pro růst a úspěch startupů v EU tím, že usnadňuje přeshraniční podnikatelské aktivity, zvyšuje efektivitu jejich fungování a podporuje zjednodušení jejich správy.

5.2.2. Směrnice EU 2019/1151 – o digitálních nástrojích

Směrnice EU 2019/1151 upravuje směrnici EU 2017/1132 a zabývá se používáním elektronických komunikačních a dokumentačních prostředků pro zakládání, řízení a rušení společností (včetně startupů). Společnostmi jsou zde myšleny jak obchodní, tak neobchodní společnosti. Směrnice EU 2019/1151 tedy upravuje zejména ustanovení týkající se elektronické komunikace a dokumentace daných společností. Mezi hlavní oblasti harmonizace patří možnost, aby společnosti využívaly elektronické prostředky pro založení, řízení a zrušení společností, dále pak možnost, aby společnosti vedly svůj rejstřík členů a stanovy v elektronické podobě.

Mimo výše uvedené stanoví také požadavky na to, aby členské státy EU zajistily, že společnosti budou moci využívat elektronické prostředky k předkládání veškerých potřebných dokumentů příslušným orgánům, aby členské státy propojily fungování veřejných rejstříků týkající se společností a aby členské státy umožnily přístup k rejstříku společností a k informacím v něm obsaženým prostřednictvím elektronických prostředků.

Cílem těchto ustanovení tak je usnadnit společnostem vedení jejich záležitostí elektronickou cestou, snížit jejich administrativní zátěž a zjednodušit postupy spojené se zakládáním a provozováním těchto společností v celé EU.

Celkově tedy směrnice EU 2019/1151 poskytuje startupům příznivější prostředí pro jejich zakládání a fungování tím, že snižuje administrativní zátěž a zjednodušuje komunikaci se státními orgány.

5.2.3. Směrnice EU 2019/2121 – o přeshraničních proměnách

Směrnice EU 2019/2121 upravuje směrnici EU 2017/1132 v oblasti přeshraničních fúzí a přemístění sídel. Směrnice EU 2019/2121 tak zejména stanoví právní rámec podmínek a postupů pro fúze společností usazených v různých členských státech s cílem usnadnit a zefektivnit přeshraniční fúze společností.

Směrnice EU 2019/2121 se zabývá celou řadou témat, včetně kritérií způsobilosti pro přeshraniční fúze, postupu přípravy a realizace fúze a důsledků fúze pro zúčastněné společnosti a jejich zaměstnance. Stanoví rovněž ochranu práv akcionářů, věřitelů a zaměstnanců během procesu fúze.

Lze tedy shrnout, že směrnice EU 2019/2121 poskytuje harmonizovaný právní rámec pro přeshraniční fúze společností v rámci EU, což napomáhá podpoře přeshraničních investic, podpoře hospodářského růstu a zvýšení konkurenceschopnosti společností v EU. Směrnice EU 2019/2121 je také důležitá pro startupy v tom, že jim poskytuje možnost fúzovat se společnostmi v jiných zemích EU, což jim může pomoci rozšířit jejich činnost, získat přístup na nové trhy a zpřístupnit přeshraniční investice.

6. Limity modifikace práv spojených s podíly

Jak je uvedeno výše, je možné zasahovat do práv a povinností spojených s podílem ve společnosti s ručením omezeným. Limity modifikace zákonem předvídaných práv avšak nejsou bezbřehé. Je proto třeba zkoumat, jaké tyto limity jsou též ve vztahu k jednotlivým konkrétním právům. Tato kapitola se tak zaměří na obecné limity při tvorbě druhů podílů a specificky na limity vztahující se k hlasovacímu právu, právu na podíl na zisku a na jiných vlastních zdrojích a právu na likvidační zůstatek.

6.1. Obecné limity

Základním limitem je určení, zda se jedná o právo odlučitelné či neodlučitelné. Neodlučitelná práva totiž nelze společníkům odebrat ani podstatně modifikovat, a to ani se souhlasem všech společníků.⁷⁹ Mezi tato práva se řadí zejména právo účastnit se valné hromady, právo podávat návrhy a protinávrhy a právo na informace.

Odlučitelná práva, oproti právům neodlučitelným, je možné za splnění daných podmínek z podílu odebrat. Těmito podmínkami jsou zejména souhlas společníka a zásada rovného zacházení ve formálním smyslu.⁸⁰ Jedná se tedy o práva, která nemusí být vždy nezbytně nutná k fungování společnosti, neslouží ani k esenciální ochraně společníka.

Mezi další limity patří zejména ochrana věřitelů, zachování základních znaků společnosti, zachování vnitřního uspořádání společnosti, ochrana podstaty podílu a také soulad s dobrými mravy.

6.1.1. Ochrana věřitelů společnosti

Při vytváření modifikací podílů v s. r. o. je třeba dbát pravidel sloužících k ochraně práv věřitelů společnosti.⁸¹ Mezi tato pravidla se řadí ustanovení zákona o obchodních korporacích upravující základní kapitál a vklady do společnosti (§142 a násl.). Funkce základního kapitálu má sloužit k ochraně věřitelů společnosti a musí být ve společnosti po dobu jejího působení zachovaná.

V rámci ochrany věřitelů také nelze například vytvořit podíl s právem na výplatu zdrojů společnosti společníkovi nad rámec hospodářských výsledků dané společnosti⁸² nebo s takovým právem, které by obcházelo nutnost před výplatou podílu na zisku provést bilanční test (§ 34 odst. 2 ZOK), test vlastního kapitálu (§ 40 odst. 1 ZOK), test nákladů na vývoj (§ 40 odst. 2 ZOK) či test insolvence (§ 40 odst. 3 ZOK). Zároveň modifikací podílů nelze obejít ani zákonnou podmínku

⁷⁹ LÁLA, op. cit. pozn. 10, s. 177.

⁸⁰ LÁLA, op. cit. pozn. 10 s. 178.

⁸¹ LÁLA, op. cit. pozn. 10, s. 36.

⁸² SADECKÝ, op. cit. pozn. 46, s. 11–15.

dle § 53 odst. 1 zákona o evidenci skutečných majitelů, dle které nelze vyplatit podíl na zisku osobě nezapsané jako skutečný majitel dané společnosti. Tato ustanovení tak chrání zejména věřitele před případnou nesolventností společnosti.⁸³

6.1.2. Zachování základních znaků vnitřního uspořádání společnosti

Při tvorbě druhů podílů je také třeba respektovat odlišnosti mezi danými typy obchodních korporací⁸⁴ a vnitřního uspořádání⁸⁵ daných společností. U společnosti s ručením omezeným je nutné dbát na její charakteristické vlastnosti, mezi které patří hlavně úprava týkající se ručení, kdy společníci za společnost ručí společně a nerozdílně, a to jen do výše svých nesplacených vkladů (§ 132 odst. 1 ZOK). Tuto povinnost tedy zcela jistě nelze společníkům odebrat.

Mezi další znaky pak patří širší práva společníků s. r. o. – například vůči akcionářům akciové společnosti, zejména pak v oblasti informačních (§ 155 ZOK) a kontrolních práv. Tato práva tedy modifikací podílů také nelze odebírat či modifikovat na nižší úroveň.

Projev autonomní vůle zakladatelů je také omezen ohledně vnitřního uspořádání společnosti. Zákonodárce totiž v zákoně o obchodních korporacích predeterminuje, v jakých mezích lze vnitřní řízení modifikovat, a nabízí jeho předem promyšlené defaultní nastavení.⁸⁶ Minimální rozsah pravidel ohledně vnitřního uspořádání společnosti avšak dosud nebyl určen.⁸⁷

6.1.3. Zachování podstaty podílu

Dalšími pravidly, kterými je třeba se řídit při modifikacích podílů, jsou ta, která se týkají zachování podstaty podílů. Ta jsou teorií dělena na pravidla zajišťující sledování účelu společnosti a pravidla chránící postavení společníka ve společnosti.⁸⁸

Minimálním rozsahem, do kterého není možné zasahovat, je pak zejména možnost zajištění možnosti společníka sledovat a podporovat účel společnosti. K tomu se váže též ochrana postavení společníka vůči ostatním společníkům, kdy společnost nesmí žádného svého společníka bezdůvodně zvýhodňovat či znevýhodňovat, naopak musí šetřit jeho práva vyplývající z jeho účasti na společnosti a jeho oprávněné zájmy (§ 212 odst. 1 OZ).

6.1.4. Dobré mravy

Dobré mravy jsou dalším korektivem, který je nutné brát v potaz při tvorbě druhů podílů v s. r. o. Při posuzování, zda jsou již dané modifikace v rozporu s dobrými mravy, je třeba zohlednit, do jaké míry se zasahuje do práv a povinností daných společníků. Prakticky při

⁸³ ČERNÁ, ŠTENGLOVÁ, PELIKÁNOVÁ, op. cit. pozn. 2, s. 88.

⁸⁴ LÁLA, op. cit. pozn. 10, s. 36.

⁸⁵ LÁLA, op. cit. pozn. 10, s. 38.

⁸⁶ ČERNÁ, ŠTENGLOVÁ, PELIKÁNOVÁ, op. cit. pozn. 2, s. 150.

⁸⁷ LÁLA, op. cit. pozn. 10, s. 38.

⁸⁸ LÁLA, op. cit. pozn. 10, s. 47.

jakékoliv úpravě poměrů mezi společníky a za použití modifikace druhů podílů dochází ke zvýhodňování či znevýhodňování některých společníků oproti ostatním společníkům. Hlavním hlediskem zde tedy je, v jak velké míře jsou tyto úpravy vůči daným společníkům nespravedlivé.

Dle právní teorie jsou pak modifikace podílů v rozporu s dobrými mravy ve chvíli, kdy jsou zjevně nespravedlivé.⁸⁹ Tato hranice avšak není dle mého názoru pevně stanovená,⁹⁰ bude tak podléhat výkladu ze strany soudů.

6.2. Právo účastnit se valné hromady

Právo účastnit se valné hromady není zákonodárcem vymezeno výslovně. Je však dovozováno zejména z § 167 odst. 1 ZOK,⁹¹ dle kterého společníci vykonávají své právo podílet se na řízení společnosti na valné hromadě nebo mimo ni, přičemž valná hromada je tak tvořena všemi společníky.⁹² Tento výklad potvrdil též Nejvyšší soud ČR ve svém usnesení sp. zn. 29 Odo 601/2004 ze dne 31. 1. 2006.

Ohledně možnosti modifikace práva účasti na valné hromadě se kloním k obecně přijatému názoru, že není možné jej odebrat ani s výslovným souhlasem daného společníka, jelikož by tato úprava byla v rozporu s kogentním pravidlem vyplývajícím z § 167 odst. 1 ZOK. Domnívám se však, že lze vytvořit takové modifikace tohoto práva, které nezasáhnou do jeho samotné podstaty.

Podle mého názoru nic nebrání například možnosti vytvoření zvláštního druhu podílu, se kterým bude spojeno právo účasti na valné hromadě jen prostřednictvím technických prostředků v souladu s § 167 odst. 2 ZOK. V zahraničí je tento model valné hromady označován jako „Hybrid General Meeting“.⁹³

Pakliže by byly splněny všechny náležitosti uvedené v tomto odstavci a společník by nebyl nijak omezován při uplatňování svých práv, nedošlo by k zásahu do podstaty tohoto práva. Tento druh podílu by našel uplatnění zejména ve společnostech s velkým množstvím společníků a ve společnostech, které zavedly zaměstnanecký opční plán pro všechny své zaměstnance. Pro společnosti by aplikace těchto druhů podílů mohla přinést zjednodušení pořádání jednání valných hromad a zapojení zahraničních osob.

⁸⁹ LÁLA, op. cit. pozn. 10, s. 51.

⁹⁰ DAVID, Ondřej, DEVEROVÁ, Lenka, DOLANSKÁ BÁNYAIOVÁ, Lucie a kol. *Občanský zákoník: Komentář, Svazek I*, (§ 1-654). [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 16. 04. 2023].

⁹¹ ŠUK, Petr. § 167 [Účast a hlasování s využitím technických prostředků]. In: ŠTENGLOVÁ, HAVEL, CILEČEK, KUHN, ŠUK, op. cit. pozn. 9, s. 395.

⁹² § 167. In: ALEXANDER, ARABASZ, ČÁP a kol, op. cit. pozn. 49.

⁹³ COEN; Louise, *Virtual Annual General Meetings – A global update* [online] 2022 [cit. 16. 04. 2023].

6.3. Právo na informace

Právo na informace společníka v s. r. o. je zakotveno v § 155 zákona o obchodních korporacích. Umožňuje společníkovi požadovat od jednatelů informace o společnosti, včetně informací týkajících se obchodního tajemství společnosti,⁹⁴ nahlížet do dokladů společnosti a další práva určená společenskou smlouvou.

K modifikaci práva na informace se vyjádřil Nejvyšší soud ČR v rozsudku sp. zn. 27 Cdo 2708/2018 ze dne 15. 4. 2020, ve kterém mimo jiné konstatoval, že lze právo společníka na informace nejen rozšířit, ale také zúžit. Jedná se tak o přelomové a velmi důležité rozhodnutí, které může sloužit jako určitá pomůcka k určení hranic omezení neodlučitelných práv. Konkrétně soud dovodil, že je možné některým společníkům odebrat právo na informace týkající se obchodního tajemství. Tato možnost jistě najde využití též ve startupech, které mají zavedený druh podílu pro své zaměstnance v rámci zaměstnaneckých opčních plánů.

6.4. Hlasovací právo

Modifikaci hlasovacího práva výslovně umožňuje § 167 odst. 2 zákona o obchodních korporacích, který stanoví, že každý společník má jeden hlas na každou 1 Kč vkladu, nestanoví-li společenská smlouva jinak. Poměr množství hlasů vůči základnímu kapitálu tedy může být odlišný, a to i různě napříč různými druhy podílů. Zároveň je možné též vydat druh podílu zcela bez hlasovacího práva. Právě vytvoření podílu zcela bez hlasovacích práv bylo dříve hojně diskutované odbornou veřejností, jelikož nepanovala ohledně této možnosti shoda. Nyní však již panuje většinový názor, že vytvoření takovýchto druhů podílů je možné.⁹⁵

Vytváření druhů podílů bez hlasovacích práv lze avšak pouze za splnění některých podmínek. Hlavní podmínka je vyjádřena v § 135 odst. 3 a 4 zákona o obchodních korporacích, který stanoví, že úpravou podílů ve společenské smlouvě nedochází k dotčení úpravy v § 171 odst. 2 ZOK, tedy ohledně rozhodování o změně společenské smlouvy, která by zasahovala do práv nebo povinností daných nebo všech společníků, a že zároveň musí ve společnosti s ručením omezeným existovat alespoň jeden druh podílu, se kterým bude spojeno hlasovací právo. Také nesmí dojít k situaci, že by valná hromada společnosti nemohla přijímat rozhodnutí ohledně záležitostí, které jí svěřuje zákon či společenská smlouva.⁹⁶ Tato situace by mohla nastat zejména v případě, kdy by došlo k zániku účasti společníka bez právního nástupce. Poté je třeba dovodit, že podíly v takové situaci dočasně znovu nabydou hlasovací práva, a to do doby, než dojde k nápravě.

⁹⁴ Srov. usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 22. 2. 2011, sp. zn. 29 Cdo 3704/2009.

⁹⁵ LÁLA, op. cit. pozn. 10, s. 76.

⁹⁶ ŠTENGLOVÁ, HAVEL, CILEČEK, KUHN, ŠUK, op. cit. pozn. 9, s. 410.

6.5. Právo na podíl na zisku a na jiných vlastních zdrojích

Dle § 161 odst. 1 zákona o obchodních korporacích se společníci společnosti podílejí na zisku a jiných vlastních zdrojích v poměru svých podílů, nestanoví-li společenská smlouva jinak. Zde tedy zákonodárce také výslovně stanovil možnost modifikace práva na podíl na zisku a na jiných vlastních zdrojích určených valnou hromadou k rozdělení. Stejně jako u hlasovacího práva je tedy možné pro různé druhy podílů nastavit různé poměry pro rozdělování zisku. Dle právní teorie je také možné právo na podíl na zisku či jiných vlastních zdrojích z podílu zcela odebrat.⁹⁷ I zde pak platí, že je k zavedení druhů podílu třeba souhlas všech společníků (§ 171 odst. 2 ZOK).

Dle mého názoru se zde však již neuplatní obdobné pravidlo, že by alespoň právo na výplatu zisku muselo být nutně spojeno alespoň s jedním podílem.⁹⁸ Lze si v praxi snadno představit, že by společnost vůbec nerozdělovala zisk, ten tak vždy převáděla na účet nerozdělených zisků z minulých let. Takový zisk by tedy mohl být využit pro další zhodnocení společnosti či vyplacen společníkům jakožto podíl na likvidačním zůstatku v případě zrušení a likvidace společnosti, popřípadě vyplacen jen některému společníkovi jakožto vypořádací podíl.

Ohledně povinnosti vyplácet podíl na zisku vydal Nejvyšší soud ČR usnesení ze dne 26. 2. 2014 sp. zn. 29 Cdo 3059/2011, ve kterém stanovil, že (byť v akciové společnosti) je potřeba vážný důvod pro nerozdělení zisku mezi akcionáře. Zde souhlasím s názorem, že toto rozhodnutí se vztahuje jen na podíly, se kterými je spojeno právo na podíl na zisku a nezasahuje tedy do sféry modifikace druhů podílů, neomezuje tak možnosti odebírání práva jako takového z podílu.⁹⁹

6.6. Právo na podíl na likvidačním zůstatku

Právo na podíl na likvidačním zůstatku je zakotveno v § 37 a 38 zákona o obchodních korporacích. Konkrétně § 38 odst. 3 ZOK stanoví, že určí-li tak společenská smlouva, tak se zákonná úprava nevyužije. Toto ustanovení tedy otevírá možnosti úpravy těchto práv. Odborná veřejnost se i zde shoduje na tom, že je možné vydat druhy podílů bez práva na podíl na likvidačním zůstatku. Stejně platí i pro možnost vydat všechny druhy podílů bez práva na podíl na likvidačním zůstatku.¹⁰⁰ S tímto názorem zcela souhlasím, nicméně mám za to, že v takovém případě musí být ve společenské smlouvě jasně určeno, jakým způsobem bude s likvidačním zůstatkem naloženo, nemá-li být rozdělen mezi společníky.

⁹⁷ LÁLA, op. cit. pozn. 10, s. 129.

⁹⁸ JOSKOVÁ, Lucie. Je ve společnosti s ručením omezeným možný podíl bez hlasovacího práva či práva na podíl na zisku? *Obchodněprávní revue*, 2015, č. 9, s. 253–260.

⁹⁹ LÁLA, op. cit. pozn. 10, s. 135.

¹⁰⁰ LÁLA, op. cit. pozn. 10, s. 158.

6.7. Shrnutí limitů modifikace práv spojených s podíly

Na základě výše uvedeného lze konstatovat, že zákonodárcem stanovené limity při modifikacích práv spojených s podíly cílí hlavně na esenciální a kritické vlastnosti práv spojených s podílem. Zákonodárce tak stále ponechává velké pole působnosti pro aplikaci smluvní svobody. S tímto přístupem souzním a mám za to, že omezení stanovení jednotlivých práv spojených s podílem by mělo být co nejmenší a chránit jen nejpodstatnější vlastnosti těchto práv.

7. Možnosti tvorby dalších druhů podílů vhodných pro společnosti podnikající v oblasti moderních technologií

Společníci společnosti s ručením omezeným podnikající v oblasti moderních technologií mohou mít zájem na vytváření dalších druhů podílů, aby mohli přizpůsobit podmínky svému podnikání a získat potřebný kapitál k jeho realizaci. Jak již bylo popsáno výše, na základě možnosti odebrání a přidávání práv k podílům můžeme vytvořit takřka neomezené množství druhů podílů. Tato kapitola se tedy bude zaměřovat na obecné zásady a podmínky, které je třeba při tvorbě druhů podílů respektovat, a na konkrétní aspekty týkající se daných práv.

7.1. Zásady tvorby druhů podílů

Tvorba druhů podílů je komplexním procesem, při kterém je třeba dbát zásad a vymezení stanovených zákonem. Těmito pravidly je zejména zásada smluvní autonomie. Dále je nutné zkoumat, které modifikace budou těmi, které vytvoří nový druh podílu, a zda jsou úpravy poměrů mezi společníky v mezích zásad rovného zacházení.

7.1.1. Postavení společníků

Právní teorie rozlišuje modifikace v postavení společníků na ty, které zakládají samostatný druh podílu, a na ty, které samostatný druh podílu nezakládají. Úpravami zakládajícími nový druh podílu jsou takové úpravy, jež mají významný dopad do právního postavení společníka nebo třetích osob. Jedná se tak o odlišnosti v obsahu podílu v jeho užším smyslu. Příkladem jsou úpravy týkající se pouze vybraných druhů podílů nad rámec zákonného standardu, kdy se práva a povinnosti liší v jejich existenci či intenzitě.¹⁰¹

Úpravami nezakládajícími nový druh podílu jsou pak takové úpravy, jež nemají významný dopad do právního postavení společníka nebo třetích osob. Jedná se tak o odlišnosti v obsahu podílu v jeho užším smyslu. Příkladem jsou úpravy týkající se odchylek ve výkonu či realizace konkrétních práv a odlišnosti plynoucí z podílu jakožto z předmětu vlastnictví.¹⁰²

Sporné jsou modifikace týkající se určení převoditelnosti podílu a vkladové povinnosti. Tyto jsou rozebrány podrobněji níže. Nesporné jsou naopak modifikace ohledně toho, zda je podíl představován kmenovým listem, jež jsou řazeny mezi úpravy nezakládající nový druh podílu,¹⁰³ a zda nový druh podílu zakládá příplatkovou povinnost či možnost vystoupení společníka ze společnosti.

¹⁰¹ LÁLA, op. cit. pozn. 10, s. 28.

¹⁰² LÁLA, op. cit. pozn. 10, s. 28.

¹⁰³ LÁLA, op. cit. pozn. 10, s. 29.

7.1.2. Smluvní autonomie

Tvorba druhů podílů (též jakožto součást práva obchodních korporací) je ovládána zejména zásadou smluvní autonomie.¹⁰⁴ Ta je v českém právním řádu upravena v Ústavě ČR (čl. 2 odst. 4) jakožto zásada legální licence, v Listině základních práv a svobod (čl. 2 odst. 3) a občanském zákoníku (§ 1 odst. 2 a § 1725). Znamená, že každý je oprávněn činit vše, co není zákonem zakázáno. Tato zásada se pak konkrétně uplatní v již popsaném § 135 odst. 1 ZOK, dle kterého ve společnosti s ručením omezeným může společenská smlouva připustit vznik různých druhů podílů.

Zásada smluvní autonomie samozřejmě naráží na své zákonem předvídané limity, které byly zkoumány v Kapitole 6.

7.1.3. Zásada rovného zacházení

Vymezení druhů podílů není materiálně rozhodnutím společnosti samotné, ale je výsledkem dohody společníků s tím, že zásah do druhů podílů zásadně vyžaduje souhlas všech dotčených společníků (§ 171 odst. 2 ZOK). Tento jejich dobrovolný souhlas zajišťuje, že bez dalšího není možné na tvorbu druhů podílů aplikovat § 212 odst. 1 OZ, jelikož zásah do společenské smlouvy není zásahem korporace jako takové, ale zásahem společníků.¹⁰⁵ Toto pojetí obdobně dovozuje též německá odborná literatura,¹⁰⁶ dle které nelze zaměňovat disproporční jednání mezi společníky s porušením zásady rovného zacházení se společníky.¹⁰⁷

Názor na výše uvedený výklad avšak mezi právní teorií není jednotný. Mezi zastánce odlišného výkladu patří Pokorná.¹⁰⁸ Ta se přiklání k názoru, že pokud dochází ke změně společenské smlouvy rozhodnutím nejvyššího orgánu, jde o zásah korporace a aplikuje se na něj § 212 odst. 1 OZ, a proto nelze bez dalšího užití § 212 odst. 2 OZ vyloučit. Dalšími zastánci jsou Čech a Šuk,¹⁰⁹ dle nichž nesmí docházet v souladu s § 212 odst. 1 OZ při vytváření druhů podílů k bezdůvodnému zvýhodňování či znevýhodňování, čemuž také přičítají úpravu tvorby podílů společnosti.

Přikláním se k prvnímu výše uvedenému názorovému proudu. Mám za to, že ochrana společníka, kterou tyto části občanského zákoníku stanoví, totiž směřuje hlavně na situace, kdy dochází ke zkrácení práv společníka bez jeho konsensu. Zde však zákonodárce výslovně stanovil

¹⁰⁴ ČERNÁ, ŠTENGLOVÁ, PELIKÁNOVÁ, op. cit. pozn. 2, s. 91.

¹⁰⁵ ŠTENGLOVÁ, HAVEL, CILEČEK, KUHN, ŠUK, op. cit. pozn. 9, s. 79.

¹⁰⁶ Analogicky k pávům akcionářů.

¹⁰⁷ ŠPAČKOVÁ, Michala. Zásada rovného zacházení se všemi akcionáři. *Obchodněprávní revue*, 2016, roč. 8, č. 1, s. 1–10.

¹⁰⁸ LASÁK, Jan. § 212 [Vztahy korporace a člena]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 839.

¹⁰⁹ ČECH, ŠUK, op. cit. pozn. 13, s. 272.

povinnost vyslovení takového souhlasu ze strany daného společníka, čímž mu poskytl nejvyšší možnou kontrolu nad přijetím zasahujících rozhodnutí.

7.1.4. Modifikace práv a povinností

Druhy podílů se liší modifikací práv a povinností s podílem spojených, které tvoří jeho obsah. Ve společnosti s ručením omezeným tedy lze práva a povinnosti spojené s podílem změnit prostřednictvím společenské smlouvy (§ 136 ZOK), čímž vznikají různé druhy podílů. Z dikce § 151 odst. 1 by pak *stricto sensu* nový druh podílu založila jakákoliv změna práv a povinností spojených s podílem. Právní teorie nicméně má za to, že jen výrazné a obsahově významné odchylky založí nový druh podílu.¹¹⁰ Obzvláště tedy méně závažné odchylky, které se navíc vážou na podíly všech společníků, nový druh nezaloží.¹¹¹

U modifikace povinností může vyvstat otázka, v jaké míře je lze modifikovat, respektive zda je možné jak jejich zmírnění, tak i jejich zpřísnění či zavedení povinností nových. Zde mezi právní teorií panuje shoda, že modifikace možná je, a to včetně zavedení nových povinností.¹¹²

Zásadně však nelze vytvořit druh podílu bez vkladové povinnosti.¹¹³ Dle § 142 odst. 1 ZOK je minimální výše vkladu 1 Kč, ledaže společenská smlouva určí, že výše vkladu je vyšší. Zákonodárce tedy výslovně stanovil, že je možné jen zvýšení základního vkladu, nikoliv jeho snížení pod minimální limit.

7.2. Omezení převoditelnosti podílu

Další spornou oblastí je omezení převoditelnosti podílu, konkrétně jde o to, zda modifikace tohoto omezení založí nový druh podílu, nebo jej nezaloží. Převládá většinový názor, který je zastoupený zejména Čechem a Šukem,¹¹⁴ Pokornou¹¹⁵ a analogicky k druhům akcií též Štenglovou,¹¹⁶ že odlišná pravidla pro převoditelnost podílů v s. r. o. tvoří zvláštní druhy podílů. Konkrétními druhy pak mohou být podíly neomezeně převoditelné, podíly podmíněně převoditelné či zcela nepřevoditelné.

Naproti tomu Lála zastává názor opačný, že různé určení převoditelnosti podílů v s. r. o. nezakládá další druhy podílů. Argumentuje přitom tím, že druhy podílů se zakládají pouze prostřednictvím variací obsahové stránky podílu, přičemž v případě stanovení převoditelnosti se

¹¹⁰ LÁLA, op. cit. pozn. 10, s. 11.

¹¹¹ ČECH, ŠUK, op. cit. pozn. 13, s. 273.

¹¹² LÁLA, op. cit. pozn. 10, s. 18.

¹¹³ ŠTENGLOVÁ, HAVEL, CILEČEK, KUHN, ŠUK, op. cit. pozn. 9, s. 349.

¹¹⁴ ČECH, ŠUK, op. cit. pozn. 13, s. 268.

¹¹⁵ ALEXANDER, ARABASZ, ČÁP a kol, op. cit. pozn. 49.

¹¹⁶ ŠTENGLOVÁ, Ivana. Omezení převoditelnosti akcií. In: EICHLEROVÁ, Kateřina, a kol. *Rekodifikace obchodního práva – pět let poté: Svazek II: Pocta prof. JUDr. Ireně Pelikánové, DrSc.* [online] 2019 [cit. 18. 03. 2023].

dle jeho názoru o takovou úpravu nejedná. Dále argumentuje, že je třeba rozlišovat práva a povinnosti spojené s podílem a práva a povinnosti k podílu.¹¹⁷ Opírá se také o argument, že právo k převodu společníků nevykonává ve vztahu ke společnosti.¹¹⁸

Domnívám se, že v případě různé úpravy omezení převoditelnosti k různým podílům nové podíly vznikají. Také souhlasím s Lálou ohledně prvních dvou výše uvedených argumentů, nicméně nesouhlasí s tím, že omezení převoditelnosti se vztahuje výhradně k právu k podílu, respektive společníkovu právu na jeho převod. V případě různého určení převoditelnosti k různým podílům totiž vzniká také povinnost daných společníků řídit se specifikovaným omezením a splnit stanovené podmínky.

Ve výše uvedeném případě tak s podíly jsou spojeny též různé povinnosti, čímž je naplněn předpoklad vzniku nového podílu. V odůvodněných případech může společnost požadovat, aby s různými podíly byla spjata různá omezení jejich převoditelnosti. V praxi tak může být právě třeba u startupů, kde může být požadováno rozdílné nastavení podílů zakladatelů a investorů či i mezi jednotlivými investory navzájem.¹¹⁹

Nutno dodat, že volba převoditelnosti dle § 207 odst. 2 ZOK a § 208 odst. 1 ZOK nezakládá sama o sobě zvláštní druh podílu, jelikož tyto úpravy jsou zákonem předvídaný a společně pak tvoří jeden druh (§ 135 odst. 1 ZOK). Stěžejním kritériem je totiž právě různorodost určení povinností spojených s konkrétními druhy podílů.

7.3. Vkladová povinnost

Spornou se jeví také otázka, zda je variace vkladové povinnosti druhotná, tedy zda různé výše či určení, zda se jedná o peněžitý či nepeněžitý vklad, zakládá různé druhy podílů. Existuje názor (zastoupený Čechem a Šukem), že druhy podílů se zakládají také výší vkladu.¹²⁰

Opačně pak Lála zastává názor, že při stanovení vlastnosti vkladu či jeho výše další druh podílu založen není. Argumentuje přitom mimo jiné tím, že bez vkladové povinnosti nemůže podíl v s. r. o. existovat, respektive umožňuje jeho existenci, a proto nemůže tvořit jeho obsah. Jedná se tak o samostatnou povinnost společníka mimo obsah podílu, jako taková tedy netvoří samostatný druh podílu.¹²¹

Dalším argumentem je, že výše vkladové povinnosti, respektive jmenovité hodnoty podílu, určuje jen výši účasti společníka ve společnosti. Odlišná výše účasti na společnosti avšak sama

¹¹⁷ Shodně k vymezení postavení společníka též ČERNÁ, ŠTENGLOVÁ, PELIKÁNOVÁ, op. cit. pozn. 2, s. 351.

¹¹⁸ LÁLA, op. cit. pozn. 10, s. 23.

¹¹⁹ Například u angel investorů a venture-kapitálových fondů.

¹²⁰ ČECH, ŠUK, op. cit. pozn. 13, s. 268.

¹²¹ LÁLA, op. cit. pozn. 10, s. 24–25.

od sebe nevede k odlišnému obsahu podílu. Aby tedy mohlo dojít k vytvoření nového podílu, musela by přistoupit ještě další modifikace podílu, jako příklad je uvedena modifikace počtu hlasů.¹²²

Příkláním se spíše k druhému názorovému proudu. Mám za to, že pokud je rozdíl mezi podíly výhradně ve výši jmenovité hodnoty, popř. v určení, zda jde o peněžitý, či nepeněžitý vklad, tak nové druhy podílů vytvořeny nejsou. Jak uvádí Lála, výše vkladu bez dalšího značí jen rozsah účasti společníka na společnosti. Se všemi podíly jsou tedy spojena stejná práva a povinnosti poměrně k výši podílu, a tedy dle § 135 odst. 1 ZOK věta druhá se jedná o jeden druh. Pokud bychom připustili opačný výklad, mohlo by dojít k situaci, kdy by například při rozdělení podílu mohly vzniknout podíly o stejné výši jmenovité hodnoty, které by však byly různého druhu, což by bylo zjevně nežádoucí a proti smyslu § 135 odst. 1 ZOK.¹²³

7.3.1. Příplatková povinnost

Příplatková povinnost je povinnost společníka přispět na vytvoření vlastního kapitálu společnosti v rozsahu nad společníkovým vkladem. Může být určena společenskou smlouvou, potažmo o ní může být rozhodnuto usnesením valné hromady. Jejím smyslem může být například získání dalších prostředků pro úhradu ztráty či financování podnikatelských aktivit.¹²⁴

Napříč odbornou literaturou panuje shoda, že rozdílné stanovení příplatkové zakládá druhy podílů. Ve společnosti tak lze zřídit druhy podílů, které se budou odlišovat tím, že s některými bude zřízena příplatková povinnost a s některými nikoliv.¹²⁵ Toto může být pak v praxi vhodné při balancování jednotlivých podílů, kdy například s podíly se zvýhodněným poměrem hlasovacích práv či práva na podíl na zisku bude spojena příplatková povinnost, kdežto s ostatními druhy nikoliv.

Zároveň lze podotknout, že druhy podílů se mohou lišit nejen existencí příplatkové povinnosti, ale i její výší. Odchylností může být rovněž u některých druhů podílu vyloučit právo na vystoupení ze společnosti v případě nesouhlasu s příplatkovou povinností (§ 164 odst. 5 ZOK).

7.3.2. Kmenový list

Posledním tématem této kapitoly je, zda podíl představovaný kmenovým listem zakládá samostatný druh podílu. Mám za to, že nikoliv. Nejedná se totiž o vlastnost spadající do obsahu podílu, kdežto jde spíše o formu, v jaké je podíl vydán.¹²⁶ Zároveň je s tímto v souladu též dikce

¹²² LÁLA, op. cit. pozn. 10, s. 26.

¹²³ Například v případě, kdy by ve společnosti byl jeden druh podílu s vkladovou povinností ve výši 100 000 Kč a druhý druh podílu s vkladovou povinností ve výši 50 000 Kč, tak při rozdělení prvního na 2 poloviny by došlo k situaci, že by ve společnosti byly 3 stejné podíly, ale 1 z nich by byl odlišného druhu.

¹²⁴ ČERNÁ, ŠTENGLOVÁ, PELIKÁNOVÁ, op. cit. pozn. 2, s. 363.

¹²⁵ ČECH, ŠUK, op. cit. pozn. 13, s. 272.

¹²⁶ Shodně též LÁLA, op. cit. pozn. 10, s. 29.

zákona v § 137 odst. 1 písm. e ZOK, jež mezi náležitosti obsahu kmenového listu řadí uvedení názvu druhu podílu, k němuž je kmenový list vydán. Je tak možné vydat kmenové listy jen pro některé druhy podílů a vedle nich mít druhy podílu bez kmenových listů.

Kmenové listy jsou obecně zastupitelnými cennými papíry. V případě, že jsou však společnostmi vydané kmenové listy k různým druhům podílů, nespĺňují tyto podmínku dle § 516 odst. 1 OZ a vzájemně zastupitelné nejsou.¹²⁷ V případě zastupitelnosti pak je možné vytvořit hromadný kmenový list v rámci daného druhu (§ 138 odst. 2 ZOK). Stále také platí, že nelze vydat kmenový list k druhu podílu s omezenou převoditelností (§ 137 odst. 2).

¹²⁷ ALEXANDER, ARABASZ, ČÁP a kol, op. cit. pozn. 49.

8. Nejčastější úpravy podílů společností s ručením omezeným podnikajících v oblasti moderních technologií

Tato kapitola se zaměřuje zejména na práva a povinnosti spojené s podílem, jež jsou v praxi nejčastěji upravované ve společnostech s ručením omezeným podnikajících v oblasti moderních technologií (neboli startupech) s uvedením konkrétních příkladů jejich využití. Zároveň je zde zkoumáno, jaké motivy a cíle při modifikacích podílů mají jak zakladatelé, tak investoři, a čeho chtějí danou úpravou dosáhnout.

8.1. Cíle a motivy investora

Investoři mohou mít nepřehledné množství cílů a motivů k poskytnutí investice nově založenému či již zaběhnutému startupu. Budou se zpravidla lišit dle osoby investora. Jiné motivy zcela jistě mají například příbuzní či přátelé zakladatelů, které bývají zpravidla více osobního rázu nežli čistě investiční, a venture kapitálové fondy, jejichž hlavní motivací bude dosažení zisku. Za typické investory pro účely této diplomové práce budou považovány společnosti poskytující investice v řádech několika set tisíc až milionů korun českých, zpravidla tedy venture kapitálové společnosti.

8.1.1. Tvorba zisku

Cílem venture kapitálových společností je bezesporu primárně vytvoření zisku, resp. zhodnocení poskytnuté investice. Toho bývá zpravidla dosahováno až při prodeji společnosti třetímu subjektu. Startup tedy usiluje o to, aby byl prodán společně se svým know-how za co nejvyšší možnou cenu a zisk byl rozdělen až při takzvaném exitu¹²⁸. Tento princip je velice důležitý pro pochopení nejčastěji požadovaných úprav ve spojení zejména s právem na podíl na zisku. Investoři zásadně nechtějí, aby se vyplácel případně dosažený zisk,¹²⁹ ale chtějí, aby byl naopak investován do rozvoje startupu, čímž dále poroste jeho tržní cena.

8.1.2. Kontrola společnosti a jejích zakladatelů

Další důležitou oblastí pro investory je možnost zajištění kontroly zásadních rozhodnutí společnosti, zejména ohledně celkové změny vyvíjeného projektu a společenské smlouvy a kontroly nad nakládáním s podíly ze strany zakladatelů startupu. Investoři tak chtějí do určité míry ochránit svou investici před případnou negativní činností zakladatelů. Jedním z hlavních faktorů pro poskytnutí investice, zejména v pre-seed a seed investičních kolech¹³⁰, je totiž víra ve

¹²⁸ Tento akt se ve startupové terminologii často řadí pod termín Liquidation Event.

¹²⁹ Který se však, zejména v období prvních let fungování startupu, vůbec nepředpokládá.

¹³⁰ Jako pre-seed a seed investice jsou označovány investice a investiční kola poskytnuté startupu v prvních letech fungování. Dle teorie bývá cílem startupu v pre-seed období prokázat, že vyvíjený produkt má potenciál naplnit potřeby trhu. Cílem seed období je pak prokázání souladu produktu s aktuálním trhem (KHOO, Winnie. *Everything You Need To Know About Pre-Seed Funding* [online] 2022 [cit. 18. 03. 2023]).

schopnosti zakladatelů. Pro investory je tak dlouhodobá účast zakladatelů na startupu zcela esenciální. S tím se pojí zejména úpravy práv a povinností týkající se převoditelnosti podílů, práva veta při zásadních změnách společenské smlouvy a tzv. reserved matters neboli vyhrazené oblasti, ke kterým je třeba souhlasu investora.

8.1.3. Účast na dalších investičních kolech a zachování poměrné výše podílu

Investoři, především ti, kteří poskytují investice startupům v počátečních investičních kolech, si žádají také mít možnost účastnit se dalších investičních kol startupu. Tento požadavek je dán tím, že pokud se startupu velice daří, chtějí mít možnost svou investici navýšit, podílet se tak ve větší míře na jeho dalším rozvoji a zvýšit svůj případný zisk. Účast dalších investorů znamená také částečné snížení rizikovosti investice, jelikož poskytuje startupu další finance na rozvoj. Také značí fakt, že více subjektů věří v úspěch projektu, který startup vyvíjí.

Vstup dalších investorů avšak také obvykle znamená nižší participaci stávajících investorů na podílech společnosti, jelikož vstup nového investora prostřednictvím zvýšení základního kapitálu znamená zředění podílů ostatních společníků. Pro investory je tak také důležitá tzv. anti-dilution ochrana, která buď přímo chrání daný poměr podílu investora vůči ostatním společníkům, či dává příležitost účastnit se v poměrné výši dalších investičních kol, jak je již popsáno výše, a to za předem sjednaných podmínek.

8.1.4. Preferenční výplata likvidačního zůstatku

Poslední zde zmíněnou modifikací vyžadovanou investory je přednostní výplata likvidačního zůstatku. Pojem likvidační zůstatek avšak ve světě startupů bývá často rozšiřován a není jím myšlen jen likvidační zůstatek předpokládaný v § 37 a násl. zákona o obchodních korporacích. V širším smyslu je za likvidační zůstatek považována hodnota, kterou celkem mohou zakladatelé a investoři dosáhnout při tzv. likvidační události. Za takovou pak zpravidla bývá označována jakákoliv událost, v důsledku které zaniká účast zakladatelů a investorů na společnosti. Typickým příkladem je prodej všech podílů společnosti třetímu subjektu.

Investoři si ve výše uvedených situacích sjednávají zejména právo na přednostní výplatu takového likvidačního zůstatku, který jim poměrně dle výše podílů jednotlivých účastníků náleží. Za tuto preferenční výši přednostního vyplacení likvidačního zůstatku se pak v praxi nejčastěji uvádí výše poskytnuté investice či její násobek. Tímto si chtějí investoři zajistit, že v případě, že dojde k uvedené likvidační události, dostanou alespoň požadovanou část investice či zisku před tím, než se začne vyplácet podíl zakladatelům. Tato úprava je pro investory důležitá, zejména tedy pro případ nižšího úspěchu startupu, než byl investory očekáván.

8.2. Cíle a motivy zakladatele

Zakladatelé mohou mít zajisté také nekonečné množství faktorů, které je motivují k vytvoření startupu. Mezi obecné hlavní motivy však patří realizace nápadu a zisk. Při vyjednávání podmínek s investory si tedy zejména snaží zajistit co nejvýhodnější podmínky právě v těchto dvou oblastech. Cílem v jednáních s investory je pak také zajištění dostatečného financování za přijatelných podmínek a případná další podpora ze strany investora. Nejlepším investorem totiž nemusí být ten, který nabídne nejlepší finanční podmínky, ale ten, který též dokáže startupu pomoci i v dalších oblastech či mu tzv. otevřít dveře k jednáním s velkými hráči na daném trhu.¹³¹

8.2.1. Kontrola nad vývojem projektu

Pro vývoj inovativního projektu je pro zakladatele důležitá velká míra svobody v rozhodování o vývoji a procesech uvnitř společnosti. Zakladatelé si tak zpravidla zajišťují právo veta v rozhodování o strategickém směřování společnosti. Zde pak v praxi často dochází ke kolizím při vymezování toho, zda jednotlivá ustanovení jsou spíše strategického rázu či již jsou esenciální pro investory, požadují tak zařazení takových ustanovení pod svou rozhodovací působnost. Zároveň je pro zakladatele zásadní být po co nejdelší dobu statutárním orgánem společnosti, tedy ve společnosti s ručením omezeným jednatelem, aby jim náleželo obchodní vedení společnosti (§ 195 ZOK). S tímto se pojí možnost zavedení druhu podílu s vysílacím právem, resp. možnost s druhem podílu spojit právo volby jednatele v s. r. o., jež je předvídané v § 194a odst. 1 ZOK.

8.2.2. Ochrana podílu

Jednou z nejčastějších úprav týkajících se dispozice s podílem je omezení jeho převoditelnosti, popřípadě sjednání dalších práv a povinností při jeho převodu třetí straně. K omezení převoditelnosti se pak využívá zejména souhlas valné hromady s převodem podílu, zavedení předkupního práva či vymezení časového úseku, po který nelze podíl převést, tzv. Lock-Up Period¹³².

Dalšími modifikacemi pak bývají tzv. práva drag along a tag along. Výrazem drag along se rozumí právo společníka, který si přeje převést svůj podíl ve společnosti na třetí osobu, požadovat, aby společně s ním ostatní společníci nabídli k prodeji své podíly dané třetí osobě, a to

¹³¹ KOVÁČIK, Petr. *Jak by měla vypadat ideální spolupráce s investorem z pohledu CEO* [online] 2017 [cit. 18. 03. 2023].

¹³² Lock-Up Period je časový úsek, kdy zakladatelé či investoři nesmějí prodat podíl ve společnosti, které byla investice poskytnuta.

společně s převodem podílu společníka uplatňujícího právo drag along a za stejných podmínek, za jakých tento převod realizuje tento společník.¹³³

Výraz tag along se pak používá pro povinnost většinového společníka v případě, že bude prodávat svůj podíl na společnosti, informovat o takovém prodeji ostatní společníky a nabídnout jim možnost odkupu jejich podílů společně s podílem většinového společníka, a to za stejných podmínek, za kterých je převádí tento většinový společník.

Tyto modifikace tak umožňují zakladateli chránit potenciální zisk ze svého podílu, a to zejména při případném exitu investora, resp. při prodeji jeho podílu třetí straně. Nicméně tato ustanovení nebývají předmětem sporu, jelikož v důsledku chrání jak práva zakladatele, tak též i investorů.

8.2.3. Financování startupu

Správné financování a hospodaření s financemi je naprosto krucální pro každý startup. Většina startupů začíná s velmi omezenými zdroji financování a dříve nebo později se nevyhne jednáním s potenciálními investory. Zakladatelé, stejně jako investoři, si přejí využít veškeré získané prostředky k rozvoji daného inovativního prostředku. Zakladatelé si tedy také zpravidla nepřejí případný zisk, když už nějaký vytvoří, rozdělovat, ale naopak jej dále investovat do rozvoje.

8.3. Motivace zaměstnanců startupu

Společným cílem zakladatelů a investorů je získání a udržení klíčových talentovaných zaměstnanců. Konkurence je zejména v technologické oblasti obrovská. Probíhající celosvětový pokrok a digitalizace se vyznačuje potřebou velkého množství pracovníků specializujících se na informační technologie. Těchto pracovníků je proto na trhu dlouhodobě velký nedostatek. Startupy tak potřebují další nástroje, jak tyto zaměstnance dlouhodobě udržet, jelikož často nemohou konkurovat vysokým platům, které nabízejí velké nadnárodní korporace.

Jedním z těchto nástrojů je zaměstnanecký motivační plán, v rámci kterého společnost či její společníci přidělují pracovníkům podíly či akcie společnosti často za velmi výhodných podmínek a se slevou oproti jejich tržní ceně. Tento nástroj, v angličtině označovaný termínem ESOP,¹³⁴ si získal celosvětovou oblibu a v mnohých zemích se jedná o klíčovou součást odměňování zaměstnanců. V České republice zatím není příliš rozšířený, a to zejména z důvodu velmi nevýhodného daňového režimu. Dle analýzy mezinárodní společnosti Index Ventures se

¹³³ ŠVANDA, Matuš. *Drag-along, tag-along, deadlock – vedlejší dohody společníků v praxi* [online] 2018 [cit. 18. 03. 2023].

¹³⁴ Employee stock option plan, volně přeloženo jako zaměstnanecký podílový opční plán.

Česká republika řadí dokonce mezi země, jejichž legislativa je nejméně přívětivá vůči těmto programům, skončila až na 20. místě z 25 sledovaných zemí.¹³⁵

Zásadním problémem je otázka zdanění zaměstnaneckých opcí. Rozdíl mezi tržní cenou a nabývací cenou získávaných podílů je totiž považován za příjem ze zaměstnání, a proto z něho zaměstnanec odvádí daň z příjmů a zdravotní a sociální pojištění, které odvádí také zaměstnavatel. Tyto částky však mohou být poměrně markantní kvůli často velmi vysoké hodnotě daných startupů. Navíc tyto odvody musí zaměstnanec i zaměstnavatel odvádět již při uplatnění opce, resp. nabytí podílu. V praxi je tedy mnohdy hradí již ve chvíli, kdy ještě nedochází k prodeji startupu, nemusejí tak na ně mít dostatek finančních prostředků. Navíc takto vysoké výdaje mohou dále blokovat či zpomalit vývoj startupu.

Dalším hlediskem je administrativní náročnost spojená s velkým množstvím společníků. V České republice je naprostá většina startupů inkorporována do společností s ručením omezeným. Ty jsou přitom legislativně upravené spíše na menší množství společníků a počítají s větším zapojením společníků do fungování společnosti, než je tomu u akciových společností. Když se však již startupy odhodlají zavést zaměstnanecký opční plán, je pro ně důležitá modifikace druhů podílů zejména v oblasti hlasovacích práv a omezení práva na informace.

8.4. Modifikace druhů podílů v praxi

Tato podkapitola se zaměřuje na modifikace jednotlivých práv, které si startupy podnikající prostřednictvím společností s ručením omezeným pro své potřeby upravují či mohou upravit. Nejsou zde zahrnuta práva a povinnosti, jež se upravují výhradně prostřednictvím vedlejších dohod uzavíraných mezi společníky, jako jsou práva drag along a tag along.

8.4.1. Modifikace hlasovacích práv

Mezi nejčastější úpravy práv z podílů ve společnostech s ručením omezeným patří modifikace hlasovacích práv. Zavádí se jak druhy podílů bez hlasovacích práv, s různou výší hlasovacích práv, tak i se silnějším hlasovacím právem nazývaným preferenční. S tímto druhem podílu s preferenčním hlasovacím právem bývá spojena možnost zcela rozhodovat o vybraných záležitostech na jednání valné hromady. Toho lze docílit vhodným určením hlasovacího kvóra ve společenské smlouvě.

Tyto druhy podílů jsou využívány jak ve prospěch investorů, tak zakladatelů, a to dle oblastí, o kterých společníci na jednáních valných hromad rozhodují. Ve prospěch investorů se nastavují hlasovací kvóra zejména o rozhodnutích týkajících se přijetí nebo změny stávající společenské smlouvy společnosti, rozdělení zisku, strategické spolupráce se třetími stranami,

¹³⁵ INDEX VENTURES. *Country by country revue: Winners* [online] [18. 03. 2023].

půjčování finančních prostředků nebo ručení za závazky třetích stran, převádění duševního vlastnictví společnosti či pravidel týkajících se zaměstnaneckých opčních plánů. Mnohdy jsou také upravovány preferenční hlasy pro volbu statutárních či kontrolních orgánů společnosti, pakliže nejsou zřízeny druhy podílů s vysílacími právy.¹³⁶

Podíly s preferenčními hlasovacími právy bývají přidělovány častěji investorům startupu. Je to dáno tím, že právě investoři přinášejí do společnosti finanční prostředky, bez kterých by startupy nemohly fungovat. Nesou tak riziko ztráty investice, a proto si kladou podmínky ohledně řízení společnosti, jež mohou tato rizika mitigovat. Obchodní vedení je totiž svěřováno zakladatelům, kteří jsou jednateli společností, těmito kroky si zajišťují možnost směřování společnosti do určité míry korigovat.

Příkladem startupu s modifikovanými hlasovacími právy je společnost Digitoo s.r.o.,¹³⁷ která ve své společenské smlouvě ze dne 16. 2. 2022 zavedla v odst. 3.5 hned tři druhy podílů s odlišnou výší hlasovacích práv. Jedná se o základní druh podílů, preferenční podíly s hlasovacími právy k vyhrazeným rozhodnutím a podíly bez hlasovacích práv. Zde lze jasně pozorovat, jak si startup může přizpůsobit hlasovací práva dle typu a pozice jednotlivých společníků ve společnosti.

8.4.2. Podíl s právem na preferenční podíl na likvidačním zůstatku

Úprava druhů podílů s preferenčním podílem na likvidačním zůstatku také patří mezi mnohdy využívané mezi českými startupy. Tyto druhy podílů jsou přidělovány investorům a obdobně jako preferenční hlasovací právo popsané výše má za cíl do jistého rozsahu chránit investované finanční prostředky. Nastavují se tak, že jejich držitelé mají přednostní právo na podíl z rozdělovaného likvidačního zůstatků v důsledku likvidace společnosti. To v praxi znamená, že se likvidační zůstatek poměrně rozdělí primárně mezi společníky s preferencí na likvidačním zůstatku, a to do určité a předem stanovené částky. Až poté jsou zbylé prostředky rozdělovány mezi ostatní společníky.

Specifikem je také, zda vlastníci podílů s preferenčním podílem na likvidačním zůstatku se dále účastní rozdělování zbylých prostředků, či nikoliv.¹³⁸ S účastí na dalším rozdělování se lze setkat zejména u rizikovějších investic, jelikož je výrazně méně výhodné pro zakladatele

¹³⁶ GORNALL, Will; STREBULAIEV, Ilya A. *The Contracting and Valuation of Venture Capital-Backed Companies Forthcoming, Handbook of the Economics of Corporate Finance*, [online] 2022 [cit. 18. 03. 2023] s. 17.

¹³⁷ Obchodní společnost Digitoo s.r.o., IČO: 08494584, se sídlem na adrese Pernerova 676/51, Karlín, 186 00 Praha 8, zapsaná v obchodním rejstříku, sp. zn. C 319199 vedená u Městského soudu v Praze.

¹³⁸ V anglické terminologii se tato ujednání označují jakožto participating liquidation preference, kdy se společník dále účastní rozdělování zbylé části likvidačního zůstatků, a non-participating liquidation preference, kdy se již společník rozdělování neúčastní.

startupu.¹³⁹ V České republice dominuje určení ohledně další participace ve prospěch zakladatelů, tedy že se investoři na dalším rozdělování likvidačního zůstatku již nepodílí.¹⁴⁰

Startupy si v praxi často rozšiřují význam likvidační události nad zákonný rámec. Například společnost BotX s.r.o.¹⁴¹ definuje ve společenské smlouvě ze dne 23. 3. 2022 likvidační událost takto: *Likvidační událostí se rozumí (i) rozhodnutí o zrušení Společnosti s likvidací, (ii) přeměna společnosti, (iii) prodej závodu nebo jeho části nebo podstatné části veškerého majetku Společnosti, včetně prodeje, převodu nebo udělení licence k právům duševního vlastnictví (jinak než standardní poskytnutí licence pro zákazníky společnosti v rámci běžného obchodního styku), nebo (iv) jakákoli jiná transakce, která má podobné účinky jako situace uvedené pod body (i) až (iii).*

Tento příklad zřetelně znázorňuje, že je možné modifikovat právo na podíl na likvidačním zůstatku tak, aby zahrnovalo i další zákonem nepředvídané situace, startupy si jej tak mohou přizpůsobit svým potřebám pro konkrétní druhy podílů.

Ve společnosti BotX s.r.o. jsou také nastaveny různé druhy podílů s odlišnou úpravou práva na likvidační zůstatek. Dle odst. 8.2 společenské smlouvy této společnosti má společník vlastníci preferenční podíl nárok na přednostní v důsledku likvidační události, a to až do určené částky. Zbylí společníci vlastníci základní druh podílu tak mají nárok na výplatu podílu na likvidačním zůstatku jen v případě, že likvidační zůstatek převyšuje určenou částku. V důsledku tedy ostatní společníci nemusí získat žádný podíl na likvidačním zůstatku, pokud nepřekročí určenou výši.

Uvedený příklad dokládá využití modifikací práv na likvidačním zůstatku ve prospěch investorů startupů, kteří tímto alespoň částečně snižují rizikovost investice a chrání své oprávněné zájmy.

8.4.3. Podíl s vysílacím právem

Velká novela ZOK z roku 2021 zavedla kromě ostatních změn také úpravu vysílacích práv, a to v § 194a. Společenská smlouva tak může určit, že s konkrétním druhem podílu se spojuje právo jmenovat jednoho nebo více jednatelů, popřípadě je následně i odvolat. Je zde však dáno omezení, které neumožňuje, aby tímto způsobem jmenování jednatelů byli ve větším počtu, než je počet jednatelů volených valnou hromadou. Je třeba zdůraznit, že se jedná přímo o volbu jednatele daným společníkem, není proto třeba k jeho volbě svolávat valnou hromadu. To má pro startupy,

¹³⁹ MARTIN, John D. *Liquidation Preference, Participation Rights, and the Cost of Venture Finance* [online] 2011 [cit. 18. 03. 2023].

¹⁴⁰ MAVERICKS. *Venture capital deals report Czech republic* [online] 2022 [cit. 18. 03. 2023].

¹⁴¹ Obchodní společnost BotX s.r.o., IČO: 08239410, se sídlem na adrese 28. října 3346/91, Moravská Ostrava, 702 00 Ostrava, zapsaná v obchodním rejstříku, sp. zn. C 78843 vedená u Krajského soudu v Ostravě.

zejména s velkým množstvím společníků, velký význam. Umožňuje to daným společníkům v případě nenadálé a urgentní situace urychleně zvolit či odvolat takto zvoleného jednatele.

Takový podíl s vysílacím právem tak představuje přenesení působnosti valné hromady na konkrétního společníka společnosti.¹⁴² Jedná se o velmi častou úpravu zejména v globálním měřítku, mezi nejznámějšími představiteli se řadí například společnost Uber.¹⁴³

Přestože to zákon o obchodních korporacích výslovně nestanoví, lze si analogicky představit též druh podílů s vysílacím právem ke jmenování člena dozorčí rady. Dozorčí radu ve společnosti s ručením omezeným lze zřídit v souladu s § 201 odst. 1 ZOK, leč v České republice není tak často zřizována, jako tomu je v zahraničních, a zejména v amerických zavedených společnostech. Společností, která výslovně modifikovala vysílací právo jmenovat člena dozorčí rady jen ve prospěch určitého druhu podílu, je již uvedená společnost BotX s.r.o. Stanoví tak v odst. 12.3. své společenské smlouvy.

8.4.4. Modifikace přednostního práva při zvyšování základního kapitálu

Proces zvyšování základního kapitálu převzetím vkladové povinnosti je upraven v § 219 a násl. zákona o obchodních korporacích. Ze zákona mají všechny společnosti právo ke svým podílům převzít vkladovou povinnost zvyšovaného základního kapitálu ve výši pro rata ke svým podílům, neurčí-li dohoda všech společníků jinak (§ 220 odst. 2 ZOK). Při vstupu investora do startupu prostřednictvím zvýšení základního kapitálu je tak potřeba podle základního nastavení umožnit všem stávajícím společníkům přednostní účast na tomto zvýšení. V praxi je tak nutné, aby společníci, kteří se nemají dle předchozí domluvy s novým investorem na zvyšování základního kapitálu podílet, podepsali vzdání se přednostního práva s ověřeným podpisem v souladu s § 221 odst. 1 ZOK. Takové vzdání se práva je účinné i vůči dalším nabyvatelům toho samého podílu (§ 221 odst. 2 ZOK).

Nicméně tento proces lze usnadnit vydáním druhů podílů bez přednostního práva účasti na zvyšování základního kapitálu společnosti. Tato úprava je umožněna přímo v § 220 odst. 3 ZOK prostřednictvím společenské smlouvy. Tyto druhy podílů jsou pak vhodné zejména pro zakladatele startupu, u kterých se nepočítá s tím, že by se dalšího zvyšování základního kapitálu zúčastňovali, naopak se počítá s ředěním jejich podílů. Využitelné jsou také pro zaměstnance, kteří získají menšinové podíly v rámci zaměstnaneckých opčních plánů, těch může být velké množství, což by mohlo představovat velkou administrativní zátěž pro startup.

¹⁴² BURIANOVÁ, Václava. K vybraným otázkám souvisejícím s odvoláním jednatele společnosti s ručením omezeným. *Obchodněprávní revue*, 2022, roč. 14, č. 3, s. 171–176.

¹⁴³ RAUTERBERG, Gabriel. The separation of voting and control: the role of contract in corporate governance. *Yale Journal on Regulation*, 2021, vol. 38, no. 4, s. 1124–1181 (s. 1126).

V důsledku tak dojde ke zrychlení procesu zvýšení základního kapitálu v následujících investičních kolech. V zahraničí tato úprava často nebývá součástí legislativy, je proto přidávána a upravována na smluvní úrovni, a to zejména ve vedlejších společnických dohodách jako tzv. „Right of the first refusal“¹⁴⁴ nebo také „pro rata right“.¹⁴⁵

Příkladem společnosti, která přednostní právo na zvýšení základního kapitálu vyloučila pouze pro konkrétní druh podílu, je opět společnost BotX s.r.o. Učinila tak v odst. 5.3.2 své společenské smlouvy kde stanoví, že „*zvláštní podíl, se kterým není spojeno ... přednostní právo k účasti na zvýšení základního kapitálu (ve smyslu ust. § 220 odst. 3 zák. č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech) ale jsou s ním spojena ostatní práva a povinnosti spojená se základním podílem (,SOP podíl‘).*“

Na tomto příkladu lze pozorovat, že startupy potřebují pro snadnější fungování mít možnost vytvořit podíl bez přednostního práva při zvyšování základního kapitálu a že tak činí také u podílů, které jsou přidělovány zaměstnancům startupu v rámci zaměstnaneckých opčních plánů. Lze tak odvozovat i od názvu daných podílů, kde „SOP“ odkazuje na anglický termín Stock Option Plan neboli opční plán.

Domnívám se, že alternativně může být zaveden také druh podílu, se kterým naopak bude spojena povinnost aktivní účasti při zvyšování základního kapitálu společnosti pro rata ke svému podílu, respektive bude s neúčastí spojena předem určená konsekvence. Příkladem by mohlo být toto znění: „*V případě zvyšování základního kapitálu společnosti, pokud společník vlastní podíl označený jako Preferenční podíl nevyužije své právo účasti na zvýšení základního kapitálu společnosti v poměru podle výše svého podílu, změní se druh podílu tohoto společníka na druh Základní.*“¹⁴⁶ Takové ujednání se v zahraničí označuje termínem „Pay to play“ a bývá využíváno k motivaci investorů účastnit se dalších investičních kol pod hrozbou ztráty preferenčních výhod, které si sjednali při poskytnutí investice.¹⁴⁷

8.4.5. Podíl s právem zpětného odkupu podílu

V zahraničí velmi často lze nalézt druh podílu, se kterým je spojeno právo společníka ze společnosti vystoupit za stanovené protiplnění,¹⁴⁸ a to prostřednictvím odkupu ze strany společnosti či vystoupením ze společnosti. To může být stanoveno buď konkrétní částkou,

¹⁴⁴ V praxi známy pod zkratkou „ROFR“.

¹⁴⁵ FELD, MENDELSON, op. cit. pozn. 58, s. 91.

¹⁴⁶ FELD, MENDELSON, op. cit. pozn. 58, s. 217.

¹⁴⁷ FELD, MENDELSON, op. cit. pozn. 58, s. 53.

¹⁴⁸ KAPLAN, Steven N.; STRÖMBERG, Per. Financial contracting theory meets the real world: An empirical analysis of venture capital contracts. *The review of economic studies*, 2003, vol. 70, no. 2, s. 281–315.

zpravidla ve výši poskytnuté investice navýšenou o sjednaný úrok, či předem stanoveným výpočtem navázaným na hodnotu společnosti. Toto právo se označuje jako „Redemption right“.¹⁴⁹

Takový druh podílu avšak podle mého názoru není v České republice proveditelný. Existují totiž hned dvě zákonné překážky, které zmíněnou modifikaci znemožňují. Jedná se o zákaz nabytí vlastních podílů společností prostřednictvím smlouvy o převodu podílu (§149 odst. 1 ZOK) a možnost vystoupení společníka ze společnosti jen v situacích předvídaných zákonem (§ 202 odst. 1 ZOK) nebo dohodou všech společníků s úředně ověřenými podpisy (§ 203 ZOK). Právě posledně zmíněné ustanovení blokuje i takovou modifikaci druhu podílu, která by spojovala s podílem preferenční právo na vystoupení ze společnosti za stanovený vypořádací podíl.

V praxi lze tuto možnost sjednat ve vedlejších společnických smlouvách a označuje se jako „Put Option“.¹⁵⁰ Takové ustanovení poskytuje vymezeným společníkům požadovat odkoupení svých podílů ostatními společníky za předem stanovených podmínek, mnohdy navázaných na jejich tržní cenu označovanou jako „Fair market value“.¹⁵¹ Protipólem k Put Option je právo „Call Option“, které naopak umožňuje požadovat prodej podílů ostatních společníků. Z průzkumu veřejně dostupných avšak dovozují, že tyto klauzule jsou typické spíše pro Joint-Venture.¹⁵²

8.4.6. Modifikace práva na podíl na zisku

Jak je již výše uvedeno, je možné vytvořit druh podílu s upravenou výší práva na podíl na zisku, právo zcela odebrat či stanovit pevný podíl na zisku. Není naopak možné vytvořit tzv. úrokové podíly, se kterými by bylo spojeno právo na výplatu peněžních prostředků bez ohledu na hospodářský výsledek společnosti.

Příkladem modifikace práva na podíl na zisku v praxi je ustanovení § 9 odst. 1 společenské smlouvy společnosti Kiwi.com s.r.o.,¹⁵³ který určuje, že se zvláštním druhem podílů není spojeno právo na podíl na zisku. Konkrétně zde je však nastavena zajímavá výjimka v § 9 odst. 2 této společenské smlouvy, že v případě, kdy by takto rozdělovaný zisk překročil blíže specifikovanou hranici v poměru k výši investice konkrétního investora, tak se tento „přebytečný“ zisk rozděluje poměrně mezi společníky se zvláštním druhem podílů. Na tomto příkladu je možné sledovat, jak se může startupová struktura postupně změnit z čistě venture-kapitálové na private-equity.¹⁵⁴

¹⁴⁹ YERRAMILI, Vijay. *Joint control and redemption rights in venture capital contracts*. [online] 2006 [cit. 18. 03. 2023], s. 3.

¹⁵⁰ HATIRNAZ, Ceyda; KUKENOVA, Madina. *Analysis of joint venture contracts*. Lausanne, 2003, s. 18. Master thesis. University of Lausanne. Faculty of Business and Economics.

¹⁵¹ HATIRNAZ, KUKENOVA, op. cit. pozn. 150, s. 30.

¹⁵² Joint-Venture označuje společný obchodní projekt alespoň dvou smluvních partnerů.

¹⁵³ Obchodní společnost Kiwi.com s.r.o., IČO: 29352886, se sídlem na adrese Lazaretní 925/9, Zábřdovice, 615 00 Brno, zapsaná v obchodním rejstříku, sp. zn. C 74565 vedená u Krajského soudu v Brně.

¹⁵⁴ Private-equity, volně přeloženo jako soukromý kapitál, cílí oproti venture-kapitálu na jakékoliv zhodnocení investice, zpravidla s nižším rizikem. Zhodnocením pak může být kromě samotného prodeje podílu též příjem z úroků

K těmto změnám zřejmě dochází společně s růstem společnosti a změnou skladby investorů, kdy ve velmi pokročilých fázích dochází k redukci rizikovosti investic a většímu zapojení private-equity fondů.

8.4.7. Modifikace převoditelnosti podílu

Modifikace převoditelnosti podílů je hojně využívaným institutem. V rámci ní dochází k úpravě dispozitivní zákonné úpravy obsažené v § 207 odst. 1 a § 208 odst. 1 zákona o obchodních korporacích. Dle těchto ustanovení smějí společníci převádět své podíly neomezeně na ostatní společníky společnosti a jen se souhlasem valné hromady na třetí osoby.

Příkladem startupu s rozdílným nastavením převoditelnosti dle druhů podílů je společnost Fondee a.s.,¹⁵⁵ která ve své společenské smlouvě ze dne 27. 1. 2022 odlišila druhy podílů mimo jiné podle jejich převoditelnosti. Dle odst. 6.6 společenské smlouvy je základní druh podílů převoditelný bez souhlasu valné hromady. Následně pak dle odst. 10.1 písm. l je převod zvláštního druhu podílů možný jen se souhlasem valné hromady.

Dle struktury společníků tehdejší společnosti Fondee s.r.o. lze usuzovat, že se jednalo právě o požadavek investorů na to, aby podíly zakladatelů startupu byly převoditelné jen se souhlasem valné hromady. To reflektuje již výše uvedený motiv investorů k udržení klíčových osob ve společnosti.

Domnívám se, že by bylo možné, obdobně jako v uvedeném příkladu, modifikovat druhy podílů i ve vztahu k předkupnímu právu ostatních společníků. Předkupním právem zde však je myšlen jakýkoliv převod podílů na osoby mimo stávající společníky společnosti, nejen tedy v případě prodeje uvolněného podílu (§ 213 odst. 1 ZOK). Takové předkupní právo je v praxi velmi často součástí společenských smluv a jeho dodržení bývá také součástí omezení převoditelnosti podílů.¹⁵⁶

V zahraničí se lze také setkat s variantou modifikace, kdy předkupní právo při převodu podílů mimo stávající společníky společnosti má sama společnost. Toto se označuje jako „Restriction on Sales“ nebo „Right of the First Refusal on common“.¹⁵⁷ Společnost tak v případě uplatnění předkupního práva nabývá podíly prodávajících společníků. Z důvodu výslovného zákazu nabývání vlastních podílů společností smlouvou o převodu podílů (§ 149 odst. 1 ZOK) tato možnost v České republice není nyní možná.

z poskytnuté investice či právě podíl na zisku. Srov. GILLIGAN, John; WRIGHT, Mike. *Private equity demystified: an explanatory guide*. 4th edition. Oxford, England: Oxford University Press, 2020, s. 14.

¹⁵⁵ Obchodní společnost Fondee a.s. (dříve Fondee s.r.o.), IČO: 06691862, se sídlem na adrese Rumunská 22/28, Vinohrady, 120 00 Praha 2, zapsaná v obchodním rejstříku, sp. zn. B 27322 vedená u Městského soudu v Praze.

¹⁵⁶ Například v již uvedené společenské smlouvě společnosti Fondee s.r.o. v odst. 6.6 a části 7.

¹⁵⁷ FELD, MENDELSON, op. cit. pozn. 58, s. 92.

8.5. Souhrn osmé kapitoly

Ze zkoumaných motivů jednotlivých stran startupů a analýzy uvedených modifikací druhů podílů je patrné, že variabilita právního nastavení podílů ve startupech může být opravdu různorodá. Každý startupový projekt je unikátní a potřebuje individuální přístup pro správné zachycení jeho požadavků, aby mohl prosperovat.

Přestože je právní rámec vymezující druhy podílů v České republice z valné části dispozitivní, tak dle mého názoru stále existují oblasti, které si zaslouží další pozornost ze strany zákonodárců v jejich rozvoji. Jedná se zejména o překážky v oblasti zaměstnaneckých opčních plánů či možností zpětného odkupu podílů společností. Startupy by také jistě ocenily větší míru flexibility a autonomie ve vztahu k modifikacím v tuto chvíli neodlučitelných a neomezitelných práv společníků. V následující kapitole proto uvádím konkrétní návrhy de lege ferenda, které mohou mít potenciál tuto oblast startupům více přizpůsobit.

9. Návrhy de lege ferenda

Tato kapitola analyzuje relevantní judikaturu vztahující se k modifikacím druhů podílů a práv spojených s podílem obecně. Také jsou zde navrženy návrhy de lege ferenda mající za cíl poskytnout možná řešení usnadňující vytváření druhů podílů ve startupech.

9.1. Další judikatura týkající se druhů podílů

V této diplomové práci je uvedeno množství soudních rozhodnutí a stanovisek. Většina je uvedena přímo v textu k relevantním pasážím, níže je však analyzováno ještě stanovisko Nejvyššího soudu ČR týkající se specialit druhů podílů.

9.1.1. Druhy podílů ve společnostech nepodřízených zákonu o obchodních korporacích

Občanskoprávní a obchodní kolegia Nejvyššího soudu ČR dne 13. 1. 2016 vydala stanovisko č. Cpjn 204/2015, dle kterého smí společenská smlouva společnosti s ručením omezeným vzniklé před 1. lednem 2014, která se postupem podle § 777 odst. 5 ZOK nepodřídila zákonu o obchodních korporacích jako celku, v souladu s § 135 odst. 1 ZOK, připustit vznik různých druhů podílů. Argumentují přitom zejména tím, že postup podle § 777 odst. 5 ZOK nelze považovat za předpoklad k připuštění zavedení vícero druhů podílů.

Toto stanovisko mělo zejména v době svého vydání velký význam, jelikož docházelo jak k zamítání, tak i vyhovění návrhům společností na zápis druhů společností nepodřízených zákonu o obchodních korporacích, a to i v rámci stejného soudu.

9.1.2. Zápis údaje o druhu podílu do obchodního rejstříku

Součástí výše uvedeného stanoviska je také konstatování, že nepřipouští-li společenská smlouva společnosti s ručením omezeným vznik různých druhů podílů (§ 135 odst. 1 a § 136 ZOK), údaj o druhu podílu se do obchodního rejstříku nezapisuje.

Přestože je stanovisko Nejvyššího soudu již ze dne 13. 1. 2016, stále není zcela dodržováno. Například společnost ARIASTARK s.r.o.,¹⁵⁸ jež byla zapsaná dne 29. 3. 2023, má v obchodním rejstříku uvedeno „*Druh podílu: základní*“, přestože zakladatelská listina společnosti ze dne 29. 3. 2023 vznik různých druhů nepřipouští. Praxe tedy stále není důsledná ohledně zápisů do obchodního rejstříku.

¹⁵⁸ Obchodní společnost ARIASTARK s.r.o., IČO: 19195630, se sídlem na adrese Na Dolinách 1272/41, Nusle, 140 00 Praha 4, zapsaná v obchodním rejstříku, sp. zn. C 38 68 vedená u Městského soudu v Praze.

9.2. Návrhy de lege ferenda

V této podkapitole uvádím konkrétní legislativní úpravy s cílem zajištění lepšího fungování právního rámce týkajícího se modifikace druhů podílů a zajištění větší autonomie vůle startupům.

9.2.1. Druh podílu jen s právem na podíl na likvidačním zůstatku

Potenciální prostor pro usnadnění fungování startupů vidím ve větší flexibilitě modifikace práv spojených s podíly ze zákona. De lege lata jsou s podíly v s. r. o. spojena neodlučitelná, popřípadě velmi omezeně modifikovatelná práva. Konkrétně jde o právo účasti na valné hromadě a právo na informace. Obě tato práva jsou v praxi mnohdy považována za překážku zavedení zaměstnaneckých opčních plánů. Kvůli tomu jsou zaváděny jiné smluvní konstrukty,¹⁵⁹ které však bývají pro zaměstnance méně výhodné či hůře vymahatelné. V zahraničí pak bývá možné vytvořit druhy podílů bez hlasovacích práv a práva účasti na valné hromadě.¹⁶⁰

De lege ferenda by tak bylo vhodné, minimálně pro účely startupů, zavést možnost vytvoření druhu podílu, se kterým by bylo spojeno jen právo na likvidační zůstatek v širším smyslu, jak je rozebrán výše. Ostatní práva by pak byla odebrána. Tím by odpadlo velké množství administrativy pro startupy při organizování jednání valných hromad a ztrátl by to zavádění zaměstnaneckých opčních plánů. Takový druh podílů se označuje jako „Zero-Dividend Preferred Stock“.¹⁶¹

K ochraně oprávněných zájmů společníků vlastnících tento druh podílů by dále mohlo sloužit ustanovení § 171 ZOK, kdy by i tyto druhy podílů dočasně znovu nabyly potřebná práva.

9.2.2. Jednoduchá společnost na akcie

Startupy na začátku svého působení řeší otázku, zda pro účely realizace svého projektu využít společnost s ručením omezením či akciovou společnost. Obě formy mají své výhody a nevýhody. Nespornou výhodou s. r. o. v České republice je, že ji lze založit se základním kapitálem již od jedné koruny české (§ 142 odst. ZOK). Nevýhodou pak může být fakt, že s. r. o. dbá oproti akciové společnosti více na osobnostní prvek společníků, který se projevuje například v právu na informace.¹⁶² Obecně lze konstatovat, že legislativní rámec s. r. o. je uzpůsoben spíše menšímu množství společníků. To může způsobovat komplikace při corporate governance společnosti s vysokým počtem společníků, například při zapojení všech zaměstnanců k zaměstnaneckému opčnímu plánu.

¹⁵⁹ Například tzv. virtuální opční plán.

¹⁶⁰ AUSTIN; DEBBIE. *How to understand the different types of shares & class of shares*. [online] 2022 [cit. 16. 04. 2023].

¹⁶¹ CHEN; JAMES. *Zero-Dividend Preferred Stock* [online] 2022 [cit. 16. 04. 2023].

¹⁶² Srov. s právem na vysvětlení u akciové společnosti.

Výhodou akciové společnosti je pak právě to, že její nastavení je přizpůsobené velkému množství akcionářů. Zátěž společnosti je také výrazně menší díky tomu, že akcionáři mají jen právo na vysvětlení uplatnitelné výhradně na valné hromadě společnosti. Zásadní překážkou pro velké množství startupů je pak povinnost složení minimálního základního kapitálu ve výši dvou milionů korun českých nebo alternativně 80 000 EUR (§ 246 odst. 2 ZOK).

Zde se lze inspirovat slovenskou právní úpravou. Na Slovensku totiž velmi elegantně skloubili výhody obou společností do jedné, kterou nazvali jako jednoduchou společnost na akcie. Je upravena v § 220h a násl. slovenského zákona č. 513/1991 Zb., obchodný zákonník, ve znění pozdějších zákonů (dále jen „Slovenský obchodní zákoník“ nebo také „SOZ“). Její výhodou je, že vydává akcie, které mohou být pouze ve formě zaknihovaných cenných papírů (§ 220i odst. 1 SOZ), lze tvořit různé druhy akcií (§ 220i odst. 3 SOZ), ve společnosti stačí jen jedna akcie, se kterou je spojené hlasovací právo (§ 220i odst. 5 SOZ),¹⁶³ lze omezit i zcela vyloučit převoditelnost akcií (§ 220k odst. 1 SOZ),¹⁶⁴ je umožněn volný výkup akcií ze strany společnosti (§ 220l odst. 1 SOZ),¹⁶⁵ lze vyloučit dědění akcií (§ 220q odst. 1 SOZ),¹⁶⁶ při vydávání zaměstnaneckých akcií se počítá i s fyzickými osobami podnikajícími na základě živnostenského oprávnění, nikoliv jen zaměstnanců (§ 220r odst. 1 písm. b SOZ),¹⁶⁷ základní kapitál může být již od jednoho eura (§ 220t odst. 2 SOZ).¹⁶⁸

Slovenský obchodní zákoník také oproti české právní úpravě výslovně upravuje vedlejší akcionářské dohody (§ 220w a násl. SOZ), včetně práva tag along (§220x SOZ), práva drag along (§ 220y SOZ) a práva call option (§ 220z SOZ). Slovenská právní úprava tak nabízí velmi přehlednou a flexibilní alternativu ke klasickým obchodním společnostem. Taková možnost v českých poměrech tedy zatím bohužel chybí.

9.2.3. Flexibilita při zakládání společností

Startupy při zakládání společností čelí mnoha překážkám. Zakladatelé stále nemohou založit společnost online v jednom dni a s poplatky do výše 100 EUR, přestože Česká republika je signatářem Deklarace EU, která takový požadavek zavádí.

De lege lata totiž zakladatelé společností při zakládání s. r. o. v minimálním rozsahu stále musí hradit poplatek notáři za sepsání notářského zápisu o zakladatelském právním jednání ve výši

¹⁶³ Srov. s § 276 odst. 2 ZOK.

¹⁶⁴ Srov. s § 270 odst. 1 ZOK.

¹⁶⁵ Srov. s § 301 a násl. ZOK.

¹⁶⁶ Srov. s § 42 odst. 1 věta druhá ZOK.

¹⁶⁷ Srov. s § 258 odst. 1 ZOK.

¹⁶⁸ Srov. s § 246 odst. 2 ZOK.

2 000 Kč (Příloha k vyhlášce č. 196/2001 Sb.,¹⁶⁹ dále jen „notářský tarif nebo také „NT“, Položka A), poplatek za vydání osvědčení pro zápis do veřejného rejstříku ve výši 1 200 Kč (Položka R NT), poplatek za zápis do obchodního rejstříku ve výši 500 Kč (Položka S 1. NT), paušální náhradu nákladů notáře v souvislosti s prováděním úkonů ve výši 500 Kč (§ 16 NT), poplatek za výpis z katastru nemovitostí pro zápis sídla společnosti ve výši 50 Kč (Položka W NT) a poplatek za výpis z rejstříku trestů jednatele ve výši 100 Kč (Položka Y NT). Ke všem těmto poplatkům je navíc připočtena daň z přidané hodnoty.

K nákladům na založení společnosti je také třeba připočíst správní poplatky ve výši 1 000 Kč za ohlášení živnosti (Položka 24 přílohy k zákonu č. 634/2004 Sb., zákon o správních poplatcích). Celkem se tak náklady na založení s. r. o. v minimálním rozsahu pohybují ve výši nad 5 000 Kč. Tato cena však platí jen v případě, že společenská smlouva společnosti obsahuje jen nutné náležitosti dle vzoru společenské smlouvy podle zákona o obchodních korporacích (Položka A NT). Pokud tedy startup chce připustit více druhů podílů a tyto ve společenské smlouvě upravit, nevztahují se na něho tyto snížené sazby dle notářského tarifu ani osvobození od soudního poplatku ve výši 2 700 Kč (§ 11 odst. 8 písm. d zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích).

De lege ferenda by tak bylo vhodné upravit výši odměn notáře a soudních poplatků tak, aby i v případě modifikace druhů podílů zakladatelé s. r. o. platili maximálně ekvivalent 100 EUR. Zároveň vidím jako potřebné zrychlení procesu vyřizování ohlášení volných živností tak, aby živnostenské oprávnění mohl vydávat již rovnou notář, který s. r. o. zakládá, či aby oprávnění vzniklo již v moment jeho ohlášení živnostenským odborům. Tato úprava je nutná ke splnění požadavku, aby bylo možné založit s. r. o. online v rámci jednoho dne.

¹⁶⁹ Vyhláška Ministerstva spravedlnosti o odměnách a náhradách notářů, správců pozůstalosti a Notářské komory České republiky (notářský tarif).

10. Shrnutí hlavních poznatků

Tato kapitola shrnuje hlavní poznatky vyplývající z této diplomové práce ve vztahu ke stanoveným tezím, na něž se zaměřuje.

10.1. Způsoby modifikace podílů

Zákon dělí druhy podílů ve společnosti s ručením omezeným do dvou kategorií: na základní druhy podílů, tedy ty, se kterými nejsou spojeny ani z nich odebrány žádné další práva a povinnosti, a na zvláštní druhy, se kterými je spojeno další právo nebo povinnost, nebo takové právo nebo povinnost naopak odebráno. V těchto mezích lze hovořit o modifikacích druhů podílů.

Ne každá změna práv a povinností společníka však tvoří zvláštní druh podílů. Ty založí jen změna práv a povinností vyplývajících z obsahu podílu. Nezakládají je naopak změny práv a povinností k podílu jakožto předmětu vlastnictví a změny, které nemají významný dopad do postavení společníků, a týkají-li se všech podílů.

10.2. Limity modifikace podílů

Modifikace podílů je z valné části ponechána autonomii vůle, která však není bezbřehá. Zákon stanoví korektivy v podobě zachování dobrých mravů a veřejného pořádku, ochrany věřitelů, zachování základních znaků vnitřního uspořádání společnosti a zachování podstaty podílu jako takového.

Právní teorie také dělí práva a povinnosti na neodlučitelné a odlučitelné. Neodlučitelná práva a povinnosti nelze z podílu zcela odebrat a jen ve velmi omezené míře je lze modifikovat. Jedná se zejména o právo účasti na valné hromadě či právo na informace. Odlučitelná naopak lze zpravidla zcela odebrat či jakkoliv modifikovat v rámci dodržení obecných limitů. Mezi tato práva se řadí hlasovací právo, právo na podíl na zisku a jiných vlastních zdrojích a právo na podíl na likvidačním zůstatku.

10.3. Nejčastější modifikace podílů ve startupech

Oblast startupů je celosvětově velmi významná a i v České republice dosahuje velkého rozsahu. Startupy jsou ve své podstatě unikátní, je tedy třeba ke každému přistupovat individuálně, což se odráží v různorodosti jednotlivých modifikací podílů.

Nejčastěji dochází k modifikacím odlučitelných práv, zejména hlasovacích práv a práva na podíl na likvidačním zůstatku v širším smyslu. Tato práva jsou vcelku snadno modifikovatelná a v praxi jsou upravována zejména od okamžiku vstupu prvního investora do společnosti. Domnívám se, že k úpravám práv a povinností dochází zejména z důvodů na straně investorů, kteří nesou riziko ztráty investovaného kapitálu a investice těmito modifikacemi podmiňují.

10.4. Výkladová a aplikační úskalí a jejich možné řešení

Za úskalí považuji nedostatečné specifikování právních mantinelů – zejména v oblasti modifikace neodlučitelných práv a povinností. Právní úprava druhů podílů je však stále poměrně čerstvá a zřejmě čeká na bližší výklad ze strany soudů, který se již objevil například pro částečnou modifikaci práva na informace. Nicméně mám za to, že právě nejistota ohledně případné platnosti takových úprav odrazuje startupy od jejich aplikace, přestože by pro ně i jejich společníky byly mnohdy velmi významné a výhodné.

Také přicházím s možnými řešeními de lege ferenda, které by mohly právní rámec druhů podílů a fungování startupů signifikantně vylepšit. Patří mezi ně možnost vytvoření speciálního druhu podílu určeného například pro přidělování zaměstnancům společnosti v rámci zaměstnaneckých opčních plánů. Právě nedostatečná flexibilita úprav druhů podílů je jedním z faktorů, proč v České republice nejsou zaměstnanecké opční plány tak využívány, jako tomu je v některých ostatních zemích.

Závěr

Oblast startupů je velmi progresivní a její celosvětový význam roste každým rokem. Její vliv na českou ekonomiku a pracovní trh je také signifikantní. S rozvojem startupového odvětví rostou také nároky na kvalitní právní úpravu, které tyto společnosti podléhají. Je tak potřeba, aby se také neustále rozvíjela a přizpůsobovala potřebám zakladatelů, investorů, zaměstnanců a samotných společností, prostřednictvím nichž k realizaci inovativních projektů dochází.

Lze konstatovat, že důležitou součástí fungování startupů je možnost si modifikovat práva a povinnosti spojené s podílem, vytvářet tak zvláštní druhy podílů. Zakladatelé a investoři, popřípadě i zaměstnanci startupů, totiž mají často diametrálně odlišné motivy a důvody, proč se stávají společníky daného startupu. Ty vyplývají též z jejich pozice, kterou zastávají. Zakladatelé jsou totiž zejména nositeli inovativního nápadu a jeho realizaci organizují. Investor pak přináší zejména kapitál a v ideálním případě i nějakou přidanou hodnotu v podobě know-how či vlivu v dané oblasti, v níž se startup pohybuje. Talentovaní zaměstnanci jsou esenciálním stavebním kamenem každé úspěšné společnosti, bez kterého by bylo budování úspěšného projektu přinejmenším komplikované.

Záměrem této diplomové práce tak bylo analyzování oblasti modifikace druhů podílů ve společnostech s ručením omezeným zakládaných za účelem realizace startupového projektu a hledání odpovědí na teze k tomuto tématu. Ambicí tak bylo zkoumat druhy podílů, a to zejména z pohledu jejich využitelnosti ve startupech spíše než jejich vyčerpávající obecný rozbor. Primárním hlediskem je tedy praktická aplikovatelnost zjištěných poznatků.

První teze se týkala toho, jakým způsobem lze modifikovat (omezit či rozšířit) práva a povinnosti spojené s podíly s ručením omezeným. Došel jsem k závěru, že lze modifikovat jak práva, tak i povinnosti spojené s podílem, dále, že se práva a povinnosti dělí na v zásadě odlučitelná, zejména hlasovací právo, právo na podíl na zisku a jiných vlastních zdrojích a právo na likvidačním zůstatku, a práva neodlučitelná, zejména právo účasti na valné hromadě a právo na informace. Nicméně lze konstatovat, že i neodlučitelná práva, byť v omezené míře, lze modifikovat. Příkladem může být judikovaná možnost vyloučit z práva na informace poskytnutí obchodního tajemství.

Dále mám za to, že ne všechny změny práv a povinností spojených s podílem musí nutně tvořit nový druh podílu. Nový druh podílu podle mého názoru zakládají odlišnosti v právech a povinnostech vyplývajících z obsahu podílu. Zvláštní druhy podílu naopak nezakládají úpravy práv a povinností plynoucích společníkům k podílu jakožto předmětu vlastnictví a takové změny, které výrazně nezasahují do postavení společníka a které jsou upraveny stejně pro všechny podíly.

Příkladem změn, jež nezakládají zvláštní druh podílu, jsou různé výše vkladové povinnosti, pokud s nimi není modifikováno ještě další právo upravující třeba různou výši počtu hlasů.

Druhou výzkumnou otázkou je, jaké jsou limity modifikace práv a povinností spojených s podíly ve společnosti s ručením omezeným. Modifikace druhů podílů jsou ovlivněny zásadou autonomie vůle. Zejména u odlučitelných práv je tak ponechána velká míra svobody pro kreativní řešení přizpůsobené konkrétním potřebám společníků startupu.

Za obecné limity považuji soulad modifikací s dobrými mravy a veřejným pořádkem. V rozporu s těmito korektivy pak budou zejména úpravy práv a povinností zjevně nespravedlivých vůči konkrétním společníkům. Mám však za to, že je třeba na konkrétní zvláštní druhy podílů nahlížet z různých pohledů. Uvedené korektivy by totiž dle mého názoru neměly cílit na situace, kdy jednají všichni společníci ve shodě, všem úpravám rozumí a výslovně si přejí konkrétní práva zjevně nespravedlivě sjednat. Oblast druhů podílů je však na poměry českého práva stále poměrně nová a teprve čeká na případný výklad ze strany soudů.

Dalším limitem je pak ochrana věřitelů společnosti. Příkladem je nemožnost vytvoření zvláštního druhu podílu, se kterým by bylo spojeno právo na pevný podíl na zisku bez ohledu na hospodářský výsledek společnosti (označovaný také jako úrokový podíl), následně také nutnost zachování základních znaků vnitřního uspořádání společnosti, dle kterého nelze úpravou práv a povinností zasahovat do takových oblastí, které by již byly v rozporu s principy, na nichž společnost s ručením omezeným stojí. Nejde tak například odebrat povinnost společníka ručit za závazky společnosti do výše nesplacené vkladové povinnosti.

Třetí teze se zabývala nejčastějšími úpravami podílů ve společnostech s ručením omezeným založených za účelem realizace inovativních projektů – neboli startupů. Lze říci, že velký vliv na konkrétní modifikace druhů podílů má postavení jednotlivých společníků společnosti a míra jejich vlivu. S rostoucím významem společníka mnohdy rostou i jeho požadavky na úpravy podílů.

Hlavními společníky startupu jsou jeho zakladatelé a investoři. Obě strany mohou mít odlišné zájmy a očekávání od jejich zapojení ve společnosti. Cíle a postavení investorů se také liší dle jejich osoby a stadia startupu, ve kterém investici přistupují. Jiný záměr a hodnoty tak mají drobní investoři, ti jsou označováni jako andělstí investoři, kteří poskytují investice v nejranějších začátcích startupu (označovaných jako pre-seed), a velké mezinárodní venture kapitálové fondy nabízející zdroje financování již zaběhnutým společností.

Konkrétně dochází zejména k úpravě hlasovacích práv. Venture kapitálové fondy si zpravidla vyhrazují právo rozhodovat o tzv. reserved matters týkajících se hlavně rozhodnutí

o zásadních změnách a strategickém směřování společnosti, změnách ve společenské smlouvě a volbě orgánů společnosti.

Poslední tezí bylo to, jaká jsou ve vztahu k podílům ve společnosti s ručením omezeným výkladová a aplikační úskalí a jejich možná řešení. Mezi úskalí tak dle mého názoru patří obecně nedostatečné specifikování právních limitů při modifikaci práv a povinností – zejména u těch neodlučitelných od podílů.

Zůstává však otázkou, zda by případný zásah a kodifikace ze strany zákonodárce naopak nezpůsobila nižší míru možnosti modifikování druhů podílů, tím spíš nezhoršila aktuální situaci. Osobně bych tedy řešení viděl spíše ve sjednocující judikatuře a stanoviscích Nejvyššího soudu ČR, které je očividně otevřené se této problematice věnovat a výklad nějakým směrem korigovat. Stejně jako tomu bylo v rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR týkajícího se omezení práva na informace, kdy stanovil, že jde mimo jiné omezit přístup některých společníků k obchodnímu tajemství společnosti.

V diplomové práci jsem také poukázal na některá úskalí při zakládání a fungování startupů a modifikaci druhů podílů. Za takové mám především neexistenci jednoduché akciové společnosti, která by byla hybridním modelem kombinujícím výhody společnosti s ručením omezeným a akciové společnosti. Dále pak nedodržování dobrých praxí, ke kterým se Česká republika zavázal v rámci Deklarace EU, a také rigidní právní úpravu v oblasti vykupování podílů ze strany společnosti a druhů podílů určených pro přidělování zaměstnancům v rámci zaměstnaneckých opčních plánů.

Závěrem lze konstatovat, že oblast startupů se velice dynamicky rozvíjí, zcela jistě tak bude velmi zajímavé sledovat, jak se zejména teorie a soudy v rámci práva obchodních korporací s tímto vývojem vypořádají a zda Česká republika vykročí směrem k příznivější právní úpravě k realizaci mnoha dalších skvělých inovativních projektů.

Seznam zkratk

Deklarace EU	<i>Declaration on the EU Startup Nations Standard of Excellence</i> ze dne 19. března 2021
Listina základních práv a svobod (LZPS)	Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb. a ústavního zákona č. 295/2021 Sb.
Notářský tarif nebo také NT	Vyhláška Ministerstva spravedlnosti o odměnách a náhradách notářů, správců pozůstalosti a Notářské komory České republiky (notářský tarif)
Novela ZOK z roku 2021	Zákon č. 33/2020 Sb., zákon, kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění zákona č. 458/2016 Sb., a další související zákony
Občanský zákoník (OZ)	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
Obchodní zákoník (ObchZ)	Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
Slovenský obchodní zákoník nebo také SOZ	Slovenský zákon č. 513/1991 Zb., obchodný zákonník, ve znění pozdějších zákonů
Směrnice EU 2017/1132	<i>Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1132 ze dne 14. června 2017 o některých aspektech práva obchodních společností</i>
Směrnice EU 2019/1151	<i>Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1151 ze dne 20. června 2019, kterou se mění směrnice (EU) 2017/1132, pokud jde o využívání digitálních nástrojů a postupů v právu obchodních společností</i>
Směrnice EU 2019/2121	<i>Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2121 ze dne 27. listopadu 2019, kterou se mění směrnice (EU) 2017/1132, pokud jde o přeshraniční přemístění sídla, fúze a rozdělení</i>
Společnost; s. r. o.	Společnost s ručením omezeným
Startup	Společnost s ručením omezeným založená za účelem realizace inovativního projektu

Ústava ČR	Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., ve znění ústavního zákona č. 347/1997 Sb., 300/2000 Sb., 448/2001 Sb., 395/2001 Sb., 515/2002 Sb., 319/2009 Sb., 71/2012 Sb. a 98/2013 Sb.
Zákon o obchodních korporacích (ZOK)	Zákon č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních korporacích, ve znění pozdějších předpisů
Zákon o veřejných rejstřících (ZVR)	Zákon č. 304/2013 Sb., zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, ve znění pozdějších předpisů
Zákon o evidenci skutečných majitelů (ZoESM)	Zákon č. 37/2021 Sb., zákon o evidenci skutečných majitelů, ve znění pozdějších předpisů
ZDP	Zákon č. 586/1992 Sb., zákon České národní rady o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

Seznam použitých zdrojů

1. Seznam použité literatury

- BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava, ŠTENGLOVÁ, Ivana. Společnost s ručením omezeným. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006.
- BLANK, Steve. *The four steps to the epiphany: successful strategies for products that win*. 5th edition, Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons, 2020.
- BORTOLINI, Rafael Fazzi; NOGUEIRA CORTIMIGLIA, Marcelo; DANILEVICZ, Angela de Moura Ferreira; GHEZZI, Antonio. Lean Startup: a comprehensive historical review. *Management decision*. London: Emerald Publishing Limited, 2021, vol. 59, no. 8, s. 1765–1783.
- BRONIŠOVÁ, Paula. *Druhy podílů ve společnosti s ručením omezeným*. Praha, 2018. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta.
- BURIANOVÁ, Václava. K vybraným otázkám souvisejícím s odvoláním jednatele společnosti s ručením omezeným. *Obchodněprávní revue*, 2022, roč. 14, č. 3, s. 171–176.
- ČECH, Petr; ŠUK, Petr. *Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní)*. 1. vyd. Praha: RNDr. Ivana Hexnerová, Bova Polygon, 2016.
- ČERNÁ, Stanislava; ŠTENGLOVÁ, Ivana; PELIKÁNOVÁ, Irena. *Právo obchodních korporací*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2021.
- ČERNÁ, Stanislava; ŠTENGLOVÁ, Ivana; PELIKÁNOVÁ, Irena; DĚDIČ, Jan. *Obchodní právo: podnikatel, podnikání, závazky s účastí podnikatele*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2016.
- FELD, Brad; MENDELSON, Jason. *Venture deals: Be smarter than your lawyer and venture capitalist*. 4th edition, Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons, 2019.
- GILLIGAN, John; WRIGHT, Mike. *Private equity demystified: an explanatory guide*. 4th edition. Oxford, England: Oxford University Press, 2020, s. 14.
- GILLIGAN, John; WRIGHT, Mike. *Private equity demystified: an explanatory guide*. Fourth edition. Oxford, England: Oxford University Press, 2020.
- GÜRLICH, Richard. Společnost s ručením omezením – druhy podílů a kmenové listy. *Novinky z rekodifikace – advokátní kancelář GÜRLICH & Co.*, 2014, č. 11, s. 1.
- HATIRNAZ, Ceyda; KUKENOVA, Madina. *Analysis of joint venture contracts*. Lausanne, 2003, s. 18. Master thesis. University of Lausanne. Faculty of Business and Economics.
- JOSKOVÁ, Lucie. Je ve společnosti s ručením omezeným možný podíl bez hlasovacího práva či práva na podíl na zisku? *Obchodněprávní revue*, 2015, č. 9, s. 253–260. Dostupné také z: <https://www.beck-online.cz/>
- JUROŠKA, Jan; ZAVADIL, Matouš. Přirůstání podílů v obchodní korporaci dle zákona o obchodních korporacích. *Právní rozhledy*, 2015, roč. 23, č. 11, s. 402–405
- KAPLAN, Steven N.; STRÖMBERG, Per. Financial contracting theory meets the real world: An empirical analysis of venture capital contracts. *The review of economic studies*, 2003, vol. 70, no. 2, s. 281–315.
- LÁLA, Daniel. *Druhy podílů v kapitálových společnostech*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2020.
- LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022.

PAVELKA, Jan. Obchodní podíl u jednotlivých forem obchodních společností podle nové právní úpravy, 2. část. *Rekodifikační novinky*, 2012, č. 10, s. 4–5.

PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník: komentář*. 2. vyd. (1. aktualizace) Praha: C. H. Beck, 2022. Dostupné také z: <https://www.beck-online.cz/>

PLÍHAL, Tomáš. Převod a rozdělení obchodního podílu. *Bulletin advokacie*, 2012, č. 11, s. 31–32.

RAUTERBERG, Gabriel. The separation of voting and control: the role of contract in corporate governance. *Yale Journal on Regulation*, 2021, vol. 38, no. 4, s. 1124–1181.

SADECKÝ, Lukáš. Některé dílčí aspekty ohledně druhu podílů a druhu akcií po novele zákona o obchodních korporacích, *Ad Notam*, 2020, roč. 26, č. 4, s. 11–15. Dostupné také z: <https://www.nkcr.cz/casopis-ad-notam/pdf>

ŠEBESTOVÁ, Markéta. Některé sporné otázky týkající se druhů podílů v s. r. o. a jejich zápisu do obchodního rejstříku. *Ad Notam*, 2016, roč. 22, č. 3, s. 6–9. Dostupné také z: <https://www.nkcr.cz/casopis-ad-notam/pdf>

ŠPAČKOVÁ, Michala. Zásada rovného zacházení se všemi akcionáři. *Obchodněprávní revue*, 2016, roč. 8, č. 1, s. 1–10.

ŠTENGLOVÁ, Ivana; HAVEL, Bohumil; CILEČEK, Filip; KUHN, Petr; ŠUK, Petr. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2020.

ŠTENGLOVÁ, Ivana; HAVEL, Bohumil; CILEČEK, Filip; KUHN, Petr; ŠUK, Petr. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013.

ŠTENGLOVÁ, Ivana; PLÍVA, Stanislav; TOMSA Miloš. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010

TARIQ, Tamoor. *Start-up financing. Enschede*, 2013. Bachelor's Thesis. University of Twente, Faculty of Management and Governance.

ZIDER, Bob. How venture capital works. *Harvard business review*, 1998, United states of America, vol. 76, no. 6: s. 131–139. Dostupné také z: <https://hbr.org/1998/11/how-venture-capital-works>

2. Seznam použitých internetových zdrojů

ALEXANDER, Juraj, ARABASZ, Jindřich; ČÁP, Zdeněk a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. [Systém ASPI]. 2021, Wolters Kluwer. Dostupné z: www.aspi.cz.

AUSTIN, Debbie. *How to understand the different types of shares & class of shares*. [online] 2022. Dostupné z: <https://www.wellersaccountants.co.uk/blog/how-to-understand-the-different-types-of-shares-class-of-shares>

BALABÁN, Petr; ČÁP, Zdeněk; FALDYNA a kol. [Zrušeno] *Obchodní zákoník: komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer. Dostupné z: www.aspi.cz.

BLIZNOVSKA, Ema. *How Many Startups Are There?* [online] 2022. Dostupné z: <https://websitebuilder.org/blog/how-many-startups-are-there/>

COEN, Louise. *Virtual Annual General Meetings – A global update* [online] 2022. Dostupné z: <https://www.eqs.com/en-gb/ir-knowledge/blog/virtual-annual-general-meetings-update/>

- CZECHCRUNCH. *České startupy roku 2022 v datech*. [online] 2023. Dostupné z: <https://cc.cz/cc25/data/>
- DAVID, Ondřej; DEVEROVÁ, Lenka; DOLANSKÁ BÁNYAIOVÁ; Lucie a kol. *Občanský zákoník: Komentář*, Svazek I, (§ 1–654). [Systém ASPI]. Wolters Kluwer. Dostupné z: www.aspi.cz.
- DELOITTE. *Podle českých startupů jsou největšími komplikacemi při jejich zakládání finance a nedostatečná flexibilita státních úřadů. Více než polovina si start financuje z vlastních zdrojů*. [online] 2022. Dostupné z: <https://www2.deloitte.com/cz/cs/pages/press/articles/jak-se-v-cesku-dari-startupum.html>
- EICHLEROVÁ, Kateřina a kol. *Rekodifikace obchodního práva - pět let poté. Svazek I, II*. [online] 2019, Wolters Kluwer. Dostupné z: https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/126406/Rekodifikace_I_zive.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- EMBROKER TEAM. *106 Must-Know Startup Statistics for 2023*. [online] 2023. Dostupné z: <https://www.embroker.com/blog/startup-statistics/>
- EUROPEAN COMMISSION. *24 EU Member States commit at Digital Day to take action to support growth of EU Startups*. [online] 2021. Dostupné z: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/24-eu-member-states-commit-digital-day-take-action-support-growth-eu-startups>
- FARVEST. *2022 Global Startup Ecosystem Report Shows \$6.4 Trillion in Global Startup Economy Value Creation* [online] 2022. Dostupné z: <https://itone.lu/news/2022-global-startup-ecosystem-report-shows-64-trillion-in-global-startup-economy-value-creation>
- GORNALL, Will; STREBULAEV, Ilya A. *The Contracting and Valuation of Venture Capital-Backed Companies Forthcoming, Handbook of the Economics of Corporate Finance*, [online] 2022. Dostupné z: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4038538>
- HAMPEL, Petr; WALDER, Ivo. *Zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer. Dostupné z: www.aspi.cz.
- HARRIS, Emmanuel, *GE the startup*, [online] 2017. Dostupné z: <https://medium.com/startup-foundation-stories/ge-the-startup-f3317a3fdfee>
- CHEN, JAMES. *Zero-Dividend Preferred Stock* [online] 2022. Dostupné z: <https://www.investopedia.com/terms/z/zero-dividend-preferred-stock.asp>
- INDEX VENTURES. *Country by country revue: Winners* [online]. Dostupné z: <https://www.indexventures.com/rewardingtalent/winners>
- KHOO, Winnie. *Everything You Need To Know About Pre-Seed Funding* [online] 2022. Dostupné z: <https://www.antler.co/academy/pre-seed-funding>
- KOVÁČIK, Petr. *Jak by měla vypadat ideální spolupráce s investorem z pohledu CEO* [online] 2017. Dostupné z: <https://cc.cz/jak-by-mela-vypadat-idealni-spoluprace-s-investorem-z-pohledu-ceo/>
- MARTIN, John D. *Liquidation Preference, Participation Rights, and the Cost of Venture Finance* [online] 2011. Dostupné z: [://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1914695](http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1914695)
- MAVERICKS. *Venture capital deals report Czech republic* [online] 2022. Dostupné z: <https://www.mavericks.legal/wp-content/uploads/2023/01/Mavericks-VC-deals-report-annual-2022.pdf>

POSSEL, Petr. *Dohody společníků a vliv novely zákona o obchodních korporacích*. [online] 2022. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/dohody-spolecniku-a-vliv-novely-zakona-o-obchodnich-korporacich-114146.html>

STARTUP NATIONS STANDART. *Wouldn't that be nice for everyone?* [online]. Dostupné z: <https://startupnationsstandard.eu/>

ŠVANDA, Matúš. *Drag-along, tag-along, deadlock – vedlejší dohody společníků v praxi* [online] 2018. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/drag-along-tag-along-deadlock-vedlejsi-dohody-spolecniku-v-praxi-108236.html>

U. S. Small Business Administration. *Fund your business*. [online]. Dostupné z: <https://www.sba.gov/business-guide/plan-your-business/fund-your-business>

YERRAMILI, Vijay. *Joint control and redemption rights in venture capital contracts*. [online] 2006. Dostupné z: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.967323>

Seznam použitých právních předpisů

Declaration on the EU Startup Nations Standard of Excellence ze dne 19. března 2021

Slovenský zákon č. 513/1991 Zb., obchodný zákonník, ve znění pozdějších zákonů

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1132 ze dne 14. června 2017 o některých aspektech práva obchodních společností

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1151 ze dne 20. června 2019, kterou se mění směrnice (EU) 2017/1132, pokud jde o využívání digitálních nástrojů a postupů v právu obchodních společností

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2121 ze dne 27. listopadu 2019, kterou se mění směrnice (EU) 2017/1132, pokud jde o přeshraniční přemístění sídla, fúze a rozdělení

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., ve znění ústavního zákona č. 347/1997 Sb., 300/2000 Sb., 448/2001 Sb., 395/2001 Sb., 515/2002 Sb., 319/2009 Sb., 71/2012 Sb. a 98/2013 Sb.

Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb. a ústavního zákona č. 295/2021 Sb.

Vyhláška Ministerstva spravedlnosti o odměnách a náhradách notářů, správců pozůstalosti a Notářské komory České republiky (notářský tarif)

Zákon č. 304/2013 Sb., zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 33/2020 Sb., zákon, kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění zákona č. 458/2016 Sb., a další související zákony

Zákon č. 37/2021 Sb., zákon o evidenci skutečných majitelů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 586/1992 Sb., zákon České národní rady o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních korporacích, ve znění pozdějších předpisů

3. Seznam použité judikatury

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 15. 4. 2020, sp. zn. 27 Cdo 2708/2018

Stanovisko Nejvyššího soudu České republiky ze dne 13. 1. 2016, sp. zn. Cpjn 204/2015

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 19. 9. 2017, sp. zn. 29 Cdo 5719/2016

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 22. 2. 2011, sp. zn. 29 Cdo 3704/2009

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 27. 3. 2019, sp. zn. 27 Cdo 3885/2017

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 28. 2. 2012, sp. zn. 29 Cdo 3581/2010

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 31. 1. 2006, sp. zn. 29 Odo 601/2004

Zvláštní druhy podílů ve společnosti s ručením omezeným založené za účelem realizace inovativního projektu

Abstrakt

Výzkumným úkolem této diplomové práce je analyzování a popsání konkrétních úskalí týkajících se možností modifikace druhů podílů ve společnostech s ručením omezeným založených za účelem realizace inovativního projektu v praxi označovaného jako startup. Cílem je tedy hledání odpovědi na vymezené teze vztahující se k tomuto tématu.

V úvodních dvou kapitolách se tato diplomová práce věnuje zejména základnímu právnímu vymezení pojmů vztahujících se ke společnosti s ručením omezeným a k jejím podílům. Následující kapitola popisuje, co je to startup a jakým způsobem a prostředky dochází k realizaci inovativních projektů.

Čtvrtá a pátá kapitola analyzují historický právní vývoj české právní úpravy druhů podílů ve společnosti s ručením omezeným s ohledem na velké změny provedené v relevantní právní úpravě v posledních deseti letech.

Šestá kapitola rozebírá limity modifikace práv spojených s podíly ve společnosti s ručením omezeným, včetně řešení obecných limitů a zaměření na konkrétní práva spojená s podíly ze zákona, mezi která patří zejména právo účasti na valné hromadě, právo na informace, hlasovací právo, právo na podíl na zisku a jiných vlastních zdrojích a právo na podíl na likvidačním zůstatku.

Obsahem sedmé kapitoly je analýza možností tvorby dalších druhů podílů vhodných zejména pro startupy. Zaměřuje se na základní zásady tvorby druhů podílů, mezi které patří postavení společníků, smluvní autonomie, zásada rovného zacházení či souhrnně modifikace práv a povinností spojených s podílem.

Osmá kapitola rozebírá nejčastější úpravy podílů ve startupech s uvedením konkrétních příkladů z praxe a konkrétních cílů a motivů jednotlivých stran startupu. Pasáže této kapitoly znázorňují, jak esenciální je pro startupový ekosystém možnost modifikace druhů podílů.

Devátá kapitola následně ještě zkoumá zbylou část judikatury a poskytuje návrhy de lege ferenda k možnému zlepšení oblasti, které se tato diplomová práce věnuje.

Klíčová slova: Modifikace druhů podílů, společnost s ručením omezeným, startup

Types of Shares in a Limited Liability Company established to realise an innovative project

Abstract

The research task of this thesis is to analyse and describe the specific challenges related to the possibilities in the Czech Republic of modifying the types of shares in limited liability companies established for the purpose of realising an innovative project in practice referred to as a startup. The aim is therefore to seek answers to the defined theses related to this matter.

In the first two chapters, this thesis focuses mainly on the basic legal definition of the concepts related to limited liability companies and their shares in the Czech Republic. The following chapter describes what a startup is and how and by what means innovative projects are realised.

The fourth and fifth chapters analyse the historical legal development of the Czech legal regulation of the types of shares in a limited liability company, considering the major changes made to the relevant legislation in the last ten years.

The sixth chapter analyses the limits of modification of the rights associated with shares in a limited liability company, including addressing the general limits and focusing on specific rights associated with shares by law, including the right to participate in the general meeting, the right to information, the right to vote, the right to share in profits and other own resources and the right to share in the liquidation balance.

Chapter seven analyses the possibilities of creating other types of shares, particularly suitable for startups. It focuses on the basic principles of the creation of types of shares, including the status of shareholders, contractual autonomy, the principle of equal treatment or generally the modification of rights and obligations associated with the share.

Chapter eight describes the most common share arrangements in startups, giving specific examples from practice and the objectives and motives of the parties to the startup. Passages in this chapter illustrate how essential the ability to modify types of shares is to the startup ecosystem.

Chapter Nine then further examines the rest of the case law providing *de lege ferenda* suggestions for possible improvements in the area of focus of this thesis.

Key words: Modification of share types, limited liability company, startup